

**WONEN
ZONDER
WINST
EDITIE**

Thijs Lijster
'Van belerend
links vingertje naar
middelvinger
richting radicaalrechts'

Nick Bano
'De enige taak van
huisbazen is om
ons armer te maken'

Koken met Jimmy
Super Dushi Chef en Jimmy pakken
uit met een heerlijke tomatensoep

8
ZETELS
MAART 2025

7
AUGUSTUS 2024

5
VERKIEZINGEN 2023

Tribune is een uitgave van de Socialistische Partij (SP) en verschijnt 4 maal per jaar.

Redactie
Miloš Todorović (n), Peter Sas

Vormgeving
Maurits Gemmink

Aan dit nummer werkten mee
Ronald van Raak, Karen Veldkamp
Peter Verschuren, Joshua Versijde

Foto's omslag
SP afdeligen en Josua Versijde

Ga voor contact met de SP en de Tribune naar: www.sp.nl/contact
Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-Geen-AfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

Wonen zonder winst!
Hang de
campagneposter
achter je raam

14

De SP is de partij die naast de mensen staat
Bart van Kent in gesprek met SP-wethouder Ellen van Klaveren

Van corporatie naar coöperatie
Sandra Beckerman en Mustapha Eaisaoui op de bres voor zeggenschap

18

Het probleem is dat er te veel huisbazen zijn die schandalig hoge huren vragen
Sandra Beckerman in gesprek met Nick Bano

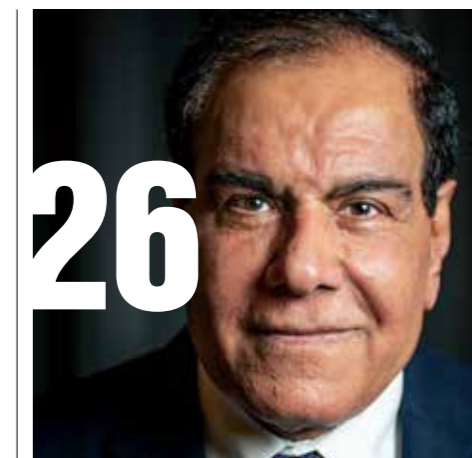

5

Links is echt de weg kwijt als ze dit steunen
Een interview met SP-leider Jimmy Dijk over de wapenwedloop

8

26

Moed tot menselijkheid
Sarah Dobbe interviewt dr. Izzeldin Abuelaish

- 4** column
Jimmy Dijk
- 9** SP Jongeren
- 24** kort nieuws
- 30** Operatie oppoets
- 31** Column
Gerrie Elfrink
- 40** Achter de schermen
Team Communicatie
- 41** Linksvoor
Cuno Nasserie
- 42** Van toen tot nu
1995-1996
- 44** Jimmy kookt met Super Dushi Chef

Lef op links

Op meerdere plekken in de wereld hebben we de opkomst van radicaal-rechts gezien. Een as die loopt van Trump in de VS naar Orbán in Hongarije en van Milei in Argentinië naar Wilders in Nederland. Terwijl deze radicaalrechtse partijen alle vrijheid voor het grote geld bepleiten, beperken zij de vrijheden van mensen en bezuinigen ze op zorg, onderwijs, pensioenen en sociale zekerheid. Het is een internationale beweging die voor veel onrust, onzekerheid en angst onder mensen zorgt.

Ons antwoord hierop is strijd, moed en lef. Dat onze partij hierin niet de enige in de wereld is werd afgelopen maand duidelijk. Tijdens de Duitse verkiezingen eind februari herrees Die Linke uit het stof. Na een aantal tegenvallende verkiezingen herpakte de partij zich en voerden ze een campagne vol vuur, energie en lef. Dit lef op links werd goed beloond door de kiezers. De partij verdubbelde en werd met 27 procent veruit de grootste partij onder jongeren tussen de 18 en 24 jaar.

Die Linke voerde een aanvullende campagne tegen de bezuinigingspolitiek van rechts. Bezuinigingspolitiek waar de groene en sociaaldemocratische partijen aan meewerkten. Maar ze waren ook zeer uitgesproken tegen de opkomst van het rechtsradicale AfD. Dit combineerden zij met een hoopvol alternatief voor de werkende klasse én een campagne waarbij ze meer dan een half miljoen mensen één op één gesproken hebben. Deze combinatie zorgde voor een groot succes en een herrijzenis van de partij.

Het lef van Die Linke leverde een mooie verkiezingsoverwinning op. Hetzelfde lef op links zien we bij de PVDA in België. Dat lef zie ik ook bij onze SP Jongeren die met jongeren leegstand bestrijden en woonruimte opeisen. Dat lef tonen nieuwe actieve SP-leden die voor het eerst mee gaan om steunbetuigingen te verzamelen voor ons woonplan 'Wonen zonder Winst'. De resultaten van het lef dat we tonen zien we nu stap voor stap terug in stijgende peilingen. Laten we samen met al die gewone en buitengewone mensen het lef op links tonen dat zo nodig is.

Jimmy Dijk
Fractievoorzitter SP

foto Joshua Versijde

Kamerlid Sandra Beckerman in gesprek met Nick Bano

'DE WERELD IS BETER AF ZONDER HUISBAZEN'

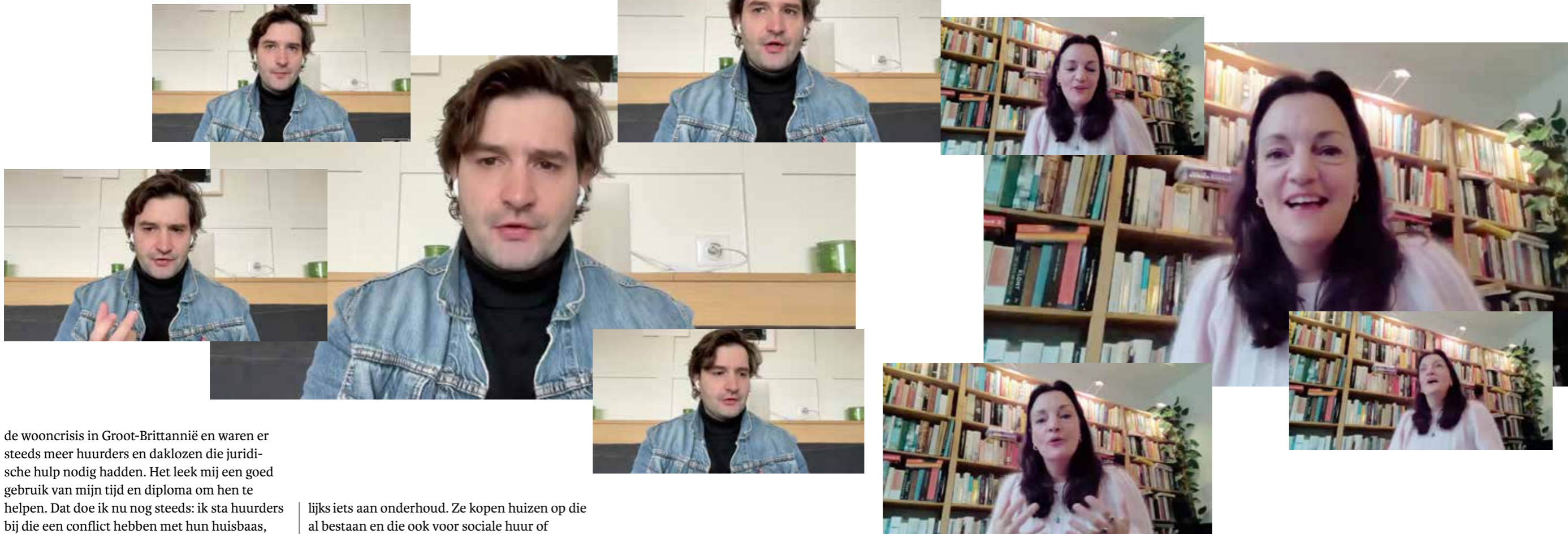
In 2024 gooide de Britse advocaat en woonactivist Nick Bano hoge ogen met zijn boek *Against Landlords* – een vlammend en goed onderbouwd betoog tegen de private huursector. Volgens Bano is de huidige wooncrisis, die in Engeland zo mogelijk nog erger is dan in Nederland, 100 procent het gevolg van de doorgeslagen macht van huisbazen én het neoliberale overheidsbeleid dat hen in staat stelt om elk jaar weer de huren te verhogen en de rechten van huurders af te breken: 'Het probleem in Groot-Brittannië is niet dat er te weinig huizen zijn, het probleem is dat er te veel huisbazen zijn die schandalig hoge huren vragen. Stijgende huren zijn namelijk indirect óók verantwoordelijk voor stijgende huizenprijzen en grondprijzen', aldus Bano.

Sandra Beckerman, onze eigen woonactivist en Tweede Kamerlid op wonen, sprak al eerder met hem over de wooncrisis tijdens het Festival voor Gelijkheid van afgelopen zomer. Dat smaakte toen al naar meer. Inmiddels heeft de SP het grote woonplan 'Wonen zonder winst' gelanceerd, waarin wij ónze oplossingen voor de wooncrisis naar voren brengen: één miljoen betaalbare woningen erbij, zeggenschap van huurders over hun woningen, en een einde aan de huurverhogingen. Reden genoeg om Sandra en Nick

Bano nog eens bij elkaar te brengen voor een boeiend gesprek, over de economische functie van huisbazen, de mislukking van het neoliberale woonbeleid en waarom de huuroproestand van Glasgowsse arbeidersvrouwen in 1915 nog steeds belangrijk is.

Nick, in een lovende recensie van je boek noemde de Britse krant *The Guardian* jou 'de belangrijkste marxistische huisvestingsadvocaat van Engeland'. Hoe ben je aan die mooie titel gekomen?

Nick: 'Toen ik tien jaar geleden mijn rechtenstudie af had, begon ook >

de wooncrisis in Groot-Brittannië en waren er steeds meer huurders en daklozen die juridische hulp nodig hadden. Het leek mij een goed gebruik van mijn tijd en diploma om hen te helpen. Dat doe ik nu nog steeds: ik sta huurders bij die een conflict hebben met hun huisbaas, bijvoorbeeld vanwege een uitzetting of achterstallig onderhoud, maar ik help ook in juridische conflicten met de staat als deze zijn plichten tegenover dakloze mensen niet nakomt. En tien jaar geleden was het al erg, nu is het nog veel erger en het wordt nog steeds erger. Dat heeft mij ook gemotiveerd om dit boek te schrijven. Maar de directe aanleiding was de covid-pandemie. Net als zoveel mensen werd ik behoorlijk gek tijdens de lockdown-periodes en bij mij uitte die gekte zich in het schrijven van dit boek. Het boek is deels gebaseerd op mijn professionele ervaring als huisvestingsadvocaat, deels op mijn politieke ervaring met het organiseren van huurders en deels ook omdat ik wilde laten zien hoe relevant het marxisme is in het begrijpen van de wooncrisis.'

Sandra: 'Daar ben je wonderwel in geslaagd, vind ik. Wat mij vooral aansprak in je boek is dat je zegt dat de wereld beter af zou zijn zonder huisbazen. Dat vond ik heel verfrissend, omdat hier in Nederland huisbazen vaak zeggen dat ze onterecht bekritiseerd worden, dat ze de gemeenschap juist een dienst bewijzen door voor woningen te zorgen en dat we ze daarom moeten koesteren.'

Nick: 'Tja, dat is nogal gek hè, dat huisbazen zulke dingen over zichzelf zeggen. Huisbazen houden zichzelf de illusie voor dat ze voor woningen zorgen, maar veruit de meeste huisbazen bouwen helemaal niets. En ze doen nauwe-

lijks iets aan onderhoud. Ze kopen huizen op die al bestaan en die ook voor sociale huur of betaalbare koop gebruikt hadden kunnen worden, maar waar zij dan hoge huren voor vragen. Huisbazen verrichten dus geen productieve arbeid, waarmee ze iets waardevols toevoegen aan de maatschappij en waarvoor ze dan een beloning verdienen. Ze teren puur op hun bezit van woningen, waarmee ze – zonder er iets voor hoeven te doen – huren kunnen binnenharken. Daarom zeg ik altijd: de enige economische functie van huisbazen is om mensen arm te maken.'

Waarom zijn hoge huren de kern van de wooncrisis?

Sandra: 'Veel politici betogen dat we de huren wel moeten verhogen, omdat de grondprijzen nu eenmaal stijgen en ook de kosten van woningen steeds toenemen. Maar we moeten dat juist omdraaien, en Nick maakt dat vanuit zijn marxistische perspectief heel duidelijk: het zijn juist de steeds hogere huren die automatisch tot hogere huizenprijzen en grondprijzen leiden. Het wordt dan duurder om huizen te kopen en zelfs om ze te bouwen. De heersende politiek moet nu echt eens gaan inzien dat we de wooncrisis alleen kunnen oplossen als we de huren verlagen. Daarom is dat ook een centraal onderdeel van onze nieuwe wooncampagne en daarom zetten wij zoveel in op het organiseren van huurders in de strijd voor lagere huren.'

Nick: 'Het punt is, vanuit het marxisme gezien,

dat de waarde van elk huis uiteindelijk bepaald wordt door de maximale huur die je ervoor zou kunnen vragen. Stel dat je je huis gaat verkopen, dan weet je nog niet of je het aan een huisbaas gaat verkopen of gewoon aan iemand die er zelf in wil wonen. De prijs van het huis wordt dan opgedreven door het bedrag dat huisbazen bereid zijn om ervoor te geven, en dat hangt weer af van hoeveel huur ze kunnen vragen. Dus als de staat elk jaar weer huurverhogingen toelaat, dan worden alle huizen interessante beleggingsobjecten voor huisbazen en dan stijgen alle huizenprijzen. Het wordt dan voor mensen steeds moeilijker om uit de huursector op te klimmen, want als ze een huis willen kopen, dan moeten ze niet alleen steeds meer geld neerleggen maar ook steeds meer met huisbazen concurreren. Hetzelfde geldt voor grond: als je steeds maar de huren verhoogt, dan stijgen ook de grondprijzen, want het bezit van grond – waar je huurhuizen op kunt zetten – wordt dan winstgevend. En dat maakt het weer moeilijker voor de staat om grond te kopen voor sociale huurwoningen.'

Sandra: 'Daarom ben ik nu ook zo boos, omdat de PVV wéér instemt met huurverhogingen! Vorig jaar hadden we een record-huurverhoging, de hoogste in 30 jaar. En de PVV, de grootste partij van dit moment, had toen hun stemmers beloofd

dat ze de huren zouden gaan verlagen. Maar nu blijkt dat ze de huren per 1 juli 2025 toch weer gewoon laten stijgen, met 4,5 tot 5 procent.'

Nick: 'Het is inderdaad belachelijk. In Engeland is de huurverhoging zelfs nog hoger: onze gemiddelde huurverhoging is nu 9 procent. Dit terwijl de lonen gemiddeld slechts met 5 procent omhooggaan. Dus het is per definitie zo dat als je tot de werkende klasse behoort en je hebt een huurhuis, dan word je elke maand een stukje armer. En daarom zeg ik ook: de enige taak van huisbazen is om ons armer te maken.'

Kunnen we zulke extreme huurverhogingen dan ook in Nederland verwachten? Want Nick, toen je afgelopen zomer bij het Festival voor Gelijkheid was, zei je dat Engeland met de wooncrisis zo'n tien jaar op Nederland vooruitloopt...

Nick: 'Dat klopt. Het neoliberalisme begon in Engeland met Thatcher rond 1980, zo'n tien jaar voordat het neoliberalisme ook in Nederland toesloeg. Engeland loopt dus tien jaar voor in het afbreken van de verzorgingsstaat en de sociale zekerheid, die na de Tweede Oorlog zorgvuldig

waren opgebouwd. De desastreuze gevolgen van die afbraak, zeker ook als het om wonen gaat, werden in Engeland dan ook eerder duidelijk dan in Nederland.'

Sandra: 'Het frappante is dat we eigenlijk steeds achter Engeland hebben aangelopen. Dat gaat al terug voordat Thatcher de neoliberale wending inzette. Want ook het idee van betaalbare en kwalitatief goede sociale huurwoningen hebben we oorspronkelijk overgenomen uit Engeland, waar de Industriële Revolutie eerder plaatsvond en er dus ook eerder een oplossing gevonden moest worden voor de huisvesting van arbeiders. Daar hebben we in Nederland begin 20ste eeuw veel van geleerd, zoals de tuindorpen. Helaas hebben we ook de minder goede ideeën overgenomen, zoals Thatchers neoliberalisme, waarmee de sociale volkshuisvesting de nek om werd gedraaid.'

Wat heeft het neoliberalisme precies aangericht, als het om wonen gaat?

Sandra: 'De overheid mocht zich niet meer met volkshuisvesting bemoeien, dat moest allemaal aan de vrije markt en het winstbejag van kapitalisten overgelaten worden. In Nederland zie je dat deze ideeën vanaf 1990 steeds meer invloed kregen in de politiek. Om te beginnen werden de

Het is tijd voor Wonen zonder winst, het grote woonplan van de SP. Wij willen 1 miljoen goede, gezonde, betaalbare huurwoningen erbij. Door nieuwbouw, door renovatie en door het aanpakken van leegstand. Ook moet er een **huurbevrozing** komen om de woonlasten te verlagen. En om **zeggenschap** terug te pakken moeten alle huurwoningen bij verenigingen ondergebracht worden. Steun de actie voor Wonen zonder winst en doe mee!

Kijk op sp.nl/wonen of scan de QR-code

woningcorporaties geprivatiseerd en veranderd in op winst gerichte huisbazen. Een symbolisch hoogtepunt – of dieptepunt – was wel het ministerschap van Stef Blok, die heel de wereld rondreisde om buitenlandse beleggers over te halen om in de Nederlandse woningmarkt te investeren. Als verkooppraatje zei hij dan stevast: 'Ik heb het voor jullie mogelijk gemaakt om de huren te verhogen en om huurders eerder uit hun woning te zetten!' Aan het eind van zijn ministerschap verkondigde hij heel trots, met een grote kop in de krant: 'Ik ben de eerste VVD'er die een heel ministerie heeft doen verdwijnen!' Inmiddels kennen we allemaal de rampzalige gevolgen van dat neoliberale beleid.' **Nick:** 'Ik denk dat Sandra precies de vinger op de zere plek legt. Het probleem is niet zozeer dat er te veel buitenlandse beleggers op de woningmarkt >

‘De prijs van een huis wordt opgedreven door het bedrag dat huisbazen bereid zijn ervoor te betalen, en dat hangt af van hoeveel huur ze kunnen vragen.’

zijn, zoals vaak gezegd wordt. Nee, het probleem is dat regeringen het voor die beleggers aantrekkelijk heeft gemaakt en blijft maken, door constant de huren te verhogen en de rechten van huurders af te breken. Alleen als we stoppen met dat neoliberale beleid, kunnen we de wooncrisis oplossen.’

Sommige partijen zoals de PVV geven immigranten de schuld van de wooncrisis: ‘ze pikken onze woningen in’. Gemakkelijke zondebokken om de mislukking van het neoliberale beleid te verdoezelen?

Nick: ‘Zeker. Ik kan niet specifiek over de Nederlandse situatie spreken, maar in Engeland is de toename van het aantal huizen sneller gegaan dan de bevolkingsgroei, zelfs inclusief immigratie. We hebben nu zeven procent méér woningen dan in 1990, toen de wooncrisis nog moest beginnen. Je kunt dus immigranten niet de schuld geven van de wooncrisis, tenzij je compleet onwetend bent of bezig bent met een nogal onsmakelijk ideologisch project. Het probleem is niet dat er te veel mensen zijn en te weinig huizen; er zijn meer dan genoeg huizen. Het probleem is dat er te veel huisbazen zijn, die schandalig hoge huren vragen.’

Sandra: ‘We moeten dit probleem absoluut niet in termen van afkomst en huidskleur benaderen. Als je de verschillen tussen mensen gaat benadrukken, en bijvoorbeeld zegt dat immigranten of juist witte mensen de ‘schuld’ van de wooncrisis zijn, dan worden mensen tegen elkaar uitgespeeld en wordt het moeilijker om samen een vuist te maken tegen de échte veroorzakers van de crisis, de huisbazen en beleggers, gesteund door neoliberale partijen als de VVD en PVV. Het hele verhaal dat immigranten de schuld zijn van de wooncrisis is niets anders dan verdeel-en-heers. Vooral de PVV maakt zich daar schuldig aan; die schoppen liever naar beneden dan naar boven.’

Nick: ‘Dat is ook de kracht van het organiseren van huurders in de strijd voor lagere huren, of algemener het organiseren van woonprotesten voor meer betaalbare huizen. Dan zie je namelijk

dat etniciteit of het hebben van een migratieachtergrond er niet toe doet. Dan zie je bijvoorbeeld dat je buurman met een migratieachtergrond dezelfde problemen heeft met een huisbaas als jij. Dat schept solidariteit.’

Kortom, tijd voor huurdersacties!

Sandra: ‘Absoluut, en we kunnen dit zeker winnen. Dat laat het verleden wel zien. Zo organiseerden we in 2021 een campagne waarin we huurders samenbrachten in de strijd tegen hoge huren. En met succes: voor dat jaar gingen de geplande huurverhogingen niet door. En dat kwam niet alleen doordat ik in de Tweede Kamer een motie hiervoor indiende, het lukte alleen omdat al die huurders zich verenigden en samen een vuist maakten. Ook wordt er nu door onze acties samen met huurders paal en perk gesteld aan korte termijn-huurcontracten.’

Nick: ‘Er kan inderdaad heel veel bereikt worden als huurders zich verenigen. Bijzonder inspirerend vind ik de historische huuroverstand van de arbeidstersvrouwen in Glasgow, in 1915. Dat was tijdens de Eerste Wereldoorlog, toen Glasgow het centrum was van de Britse scheepsbouw en munitie-fabricage, waarin bijna alle mannen

van de stad werkten. Alle huurwoningen waren toen in het bezit van huisbazen, die de ene huurverhoging na de andere doorvoerden. Veel gezinnen gingen financieel kopje onder en dreigden uit hun huizen gezet te worden. Als er dan een huisbaas kwam om een gezin uit hun huis te zetten, dan waarschuwden de vrouwen elkaar en gingen ze massaal de straat om de weg te blokkeren. Vervolgens probeerden de huisbazen om via de rechter hun zin te krijgen, om de huurachterstanden af te houden van het salaris van de mannen. Toen waren pas echt de rapen gaar: alle arbeidstersvrouwen kwamen naar de rechtbank en begonnen daar enorme stampij te maken, leuzen te scanderen en op de deuren en ramen te bonken. Daarbinnen zat een doodsbanige rechter, die dacht: Als ik hiermee doorga, dan slopen ze de hele stad! Hij heeft toen gebeld met de Britse regering en de situatie uitgelegd. De regering heeft toen – voor het eerst in de Britse geschiedenis – een noodmaatregel afgekondigd waarmee er een einde kwam aan de constante huurverhogingen en de almacht van de huisbazen. Deze maatregel is eigenlijk vanaf 1915 steeds van kracht gebleven, totdat Thatcher in 1988 de maatregel afschafte en de huisbazen hun macht teruggaf. Dus alle huurders in Engeland die tot ‘88 hebben kunnen genieten van betaalbare huurwoningen en huurdersrechten, hebben dat te danken aan de opstand van de Glasgowsse arbeidstersvrouwen.’

Sandra: ‘Dit is zo’n fantastisch verhaal over moed, weerbaarheid en solidariteit! Precies wat we nu nodig hebben. Want heel veel huurders voelen zich ontzettend klein en machteloos. De woningcrisis lijkt misschien hopeloos, maar als de vrouwen van Nederland – net als toen in Glasgow – samen in actie komen, dan kunnen we ongetwijfeld veranderingen afdwingen. En natuurlijk moeten de mannen ook meedoen.’ <

Mail jouw vragen en ideeën voor de SP of de mensen die we spreken naar tribune@sp.nl.

Gerrie Elfrink, penningmeester en internationaal secretaris SP

VREDE VRAAGT MOED

Als Arnhemmer zet ik me in voor het levend houden van de herinnering aan de Slag om Arnhem. In september 1944 werd onze stad het toneel van een beslissende veldslag die de loop van de Tweede Wereldoorlog had kunnen veranderen. Britse parachutisten werden gedropt met de nobele missie om de brug over de Rijn te veroveren, maar stuitten al snel op felle Duitse tegenstand. De hoofdmacht van de Geallieerden kwam te laat, en na dagen van strijd moesten de Britten het opgeven.

De geschiedenisboekjes vertellen ons dit verhaal, maar laten vaak de menselijke kosten weg. Generaal Montgomery negeerde waarschuwingen over de sterke tegenstand, gedreven door de wens om een beslissende overwinning op zijn naam te schrijven. Maar had deze honger naar glorie niet moeten wijken voor de verantwoordelijkheid voor het leven van de soldaten en de burgers?

Ik heb de eer gehad om veteranen te ontmoeten die bij de slag betrokken waren. Hun verhalen van verlies en schuld hebben een blijvende indruk op me gemaakt. ‘Het belangrijkste wat ik me herinner, is dat ik zoveel vrienden ben verloren,’ vertelde een veteraan mij, terwijl hij de trauma’s van die dagen opnieuw doorleefde. ‘We kwamen naar Arnhem, schoten de huizen kapot en lieten jullie in de steek. Het maakte me diep ongelukkig’, vertelde een ander.

Het leed van gewone soldaten en de burgerbevolking blijft vaak onbesproken. In talkshows zitten generaals en politici, waar gesproken wordt over wapens en afschrikking, maar de menselijke pijn achter deze beslissingen blijft onzichtbaar. Vrede vraagt moed – de moed om naar deze verhalen te luisteren, om lessen te leren uit het verleden en om op te komen voor een wereld waarin dialoog en begrip de boventoon voeren. Laten we niet vergeten dat de ware kostprijs van oorlog niet alleen in dollars, maar ook in levens wordt gemeten. <

EEN INTERVIEW MET SP-LEIDER JIMMY DIJK OVER DE WAPENWEDLOOP

**‘Links is echt
de weg kwijt als
ze dit steunen’**

Als ze het niet met je eens zijn, dan heb je lef en strijdbaarheid nodig om recht overeind te blijven staan. Dat is een goed verhaal. Mensen maken zich zorgen over de wapenwedloop. We zien veel generaals op televisie en er wordt ons gevraagd pakketten op zolder klaar te leggen. Een gesprek met Jimmy Dijk over de wapenwedloop en wat ons nu te doen staat.

‘Het aantreden van Trump en zijn handlangers laat zien wat er kan gebeuren’

Eerst even naar de oorlog in Oekraïne. Wat zeg je tegen politici die zeggen dat SP de Oekraïners aan hun lot overlaat? Daar klopt toch niks van?

‘Nee, absoluut niet. Na de illegale oorlog die door Poetin gestart is, hebben we gezegd dat we de Oekraïners willen helpen met hun verdediging. De massale bombardementen op steden, het ontvoeren van duizenden kinderen en wat er in plekken zoals Boetsja is gebeurd noopt tot het sturen van hulp voor verdediging. Je kunt niet toekijken hoe een land met een groot leger een ander soeverein land binnenvalt en kapotmaakt, en dan helemaal niets doen. Dat zou ook onmenselijk zijn.’

De SP vindt dat we Oekraïne moeten steunen zodat ze zich kunnen verdedigen. We steunen ook het nieuwe steunpakket van 3,5 miljard euro. Maar dat mag niet ten koste gaan van sociale voorzieningen hier. Ons voorstel daarvoor is in de Tweede Kamer aangenomen. We organiseren solidariteit met Oekraïne, maar ook de solidariteit hier. We maken per keer een nieuwe afweging. Wapens, zoals F-16's, die gemakkelijk en ver de grens met Rusland over kunnen gaan, steunden we bijvoorbeeld niet. Daarbij is de kans op ongewilde escalatie veel te groot.

Maar dit is geen strategie die eeuwig kan duren. Westerse landen kunnen niet tot het einde der tijden op hetzelfde niveau hulp leveren. Het aantreden van Trump en zijn handlangers laat zien wat er kan gebeuren. Daarom hebben we ook keer op keer gezegd: werk tegelijkertijd ook aan een pad naar vrede.’

Von der Leyen, de voorzitter van de Europese Commissie, is het daar volgens mij niet helemaal mee eens. 800 miljard euro willen ze extra gaan besteden aan ReArm Europe, het plan om Europa verder te bewapenen. Wat vind jij daarvan?

‘Het is exact wat Trump wil. Dat geld gaat namelijk naar de oorlogsindustrie in de VS. Dat is en naar de campagnekas van Trump en zijn oligarchen die eraan verdienen. Dit is een cadeautje van Europa voor de ‘Make America Great Again’-agenda.’

Wat Trump beveelt, neemt NAVO-chef Mark Rutte over. Trump wil een NAVO-norm van 5 procent van het bbp? Dan wil Rutte dat ook. En dan wordt het uiteindelijk 3,5 procent na wat onderhandelen. Zoals de VVD bepleit. Als ze het over procenten hebben dan moet je altijd goed oppassen, want dan willen ze het niet over geld hebben. Omgerekend betekent dat dus dat de VVD 15 miljard extra uit wil gaan geven aan defensie.

Nu geven de Europese NAVO-landen, dus zonder de VS, al 408 miljard euro aan defensie uit. Dat is drie keer zoveel als wat Rusland aan defensie uitgeeft. Drie keer meer is meer dan genoeg. Want dit betekent twee keer meer aan troepen. Anderhalf keer meer tanks, vliegtuigen en helikopters. En vijf keer meer schepen. En daar willen ze nog eens 800 miljard bovenop gooien. Dan ga je dus een wapenwedloop beginnen. En daar gaat de wereld niet veiliger van worden.

Ik vroeg laatst in de Tweede Kamer aan minister-president Schoof waar die 800 miljard precies voor nodig was. Dat lijkt mij een heel logische vraag. Hij kon nog geen begin van een antwoord geven.’

Er moet toch wel iets van een idee zijn achter die 800 miljard euro? Hoe komen we aan dat geld?

‘Dat mogen alle lidstaten regelen. En daarnaast willen ze ook nog eens gezamenlijk geld gaan lenen. Dat is helemaal een slecht idee, want dat is een grote overdracht van macht aan Europa. Geld lenen moet een bevoegdheid van individuele landen blijven. Maar nee, ik heb nog geen plan gezien voor waar die 800 miljard precies voor nodig is.’

Overigens is dat geld nooit beschikbaar als we het over de zorg hebben. Of over de wooncrisis. Met miljarden extra zouden we heel veel problemen op kunnen lossen, maar de politieke wil ontbreekt bij veel partijen om dáár wat aan te doen.

Wel is duidelijk dat er in de Tweede Kamer veel steun voor vergaande militarisering is. Zelf bij de partijen op links. Groen-Links-PvdA loopt voorop, maar ook Partij voor de Dieren gaat hierin mee. Een wapenwedloop en meer kans op oorlog zijn nou niet per se goed voor het klimaat of dierenwelzijn. Toch

zie je dat een goede klassenanalyse bij deze partijen ontbreekt. Daarom staan we nu alleen op links.

Van deze wapenwedloop gaat namelijk de oorlogsindustrie profiteren. En met name de Amerikanen. Daarnaast zullen het niet Trump, Musk, Rutte en al die anderen zijn die naar het front gaan als het mis gaat door escalatie op escalatie in de wapenwedloop. Het zullen de onschuldige mensen zijn die moeten vechten, de werkende klasse. Net zoals we nu in Oekraïne zien waar duizenden jonge Oekraïners de dood vinden in loopgraven, maar ook bij de Russen die Poetin helemaal niet steunen maar moeten doen wat ze gezegd wordt. Oorlogen worden verklaard door regeringsleiders, maar het is de bevolking die de offers in mensenlevens en kosten moet brengen.

Deze wapenwedloop kent alleen verliezers, op een klein groepje superrijken na. Links is echt de weg kwijt als ze dit steunen.'

Maar Amerika dreigt zich terug te trekken uit de verdediging van Europa. Dat is toch de reden waarom Europa nu extra wil investeren?

'Jawel, maar dan blijft staan dat we al drie keer zoveel uitgeven als Rusland.

En volgens mij is het ook heel verstandig dat we minder afhankelijk worden van de Amerikanen voor onze veiligheid. Die hebben namelijk ook niet de beste scorekaart op het gebied van mensenrechten en opkomen voor het internationaal recht de afgelopen decennia. Maar dat kan ook door meer en beter samen te werken binnen Europa. En door die 408 miljard euro, die wij als Europa nu al aan defensie uitgeven, in Europa uit te geven door Europees te produceren in plaats van in Amerika. En dan doen wat nodig is. Maar zorg dan ook voor zeggenschap in eigen energie, staal, cyberveiligheid en inlichtingen.'

Wat moet er nog meer gebeuren om vrede én veiligheid dichterbij te brengen?

'Daarvoor moeten wij in Nederland een paar dingen doen. Op één staat: het hoofd koel houden. Partijen moeten stoppen met tegen elkaar opbieden om te zien wie het meest aan defensie wil uitgeven. Ten tweede hebben we in Nederland en in Europa een goede discussie nodig over de rol van Europa in de wereld en onze relatie met onze burens, zoals Rusland. Hoe moet die eruit zien na de oorlog? En ten derde moet er natuurlijk worden gesproken over een pad naar vrede in Oekraïne. Zodat we ervoor zorgen dat deze vrede de internationale rechtsorde versterkt en de vrede dus ook voor langere tijd wordt gegarandeerd.'

Hoe kan vrede dan bereikt worden?

'Vrede sluit je niet tussen vrienden, maar juist met mensen die niet je vrienden zijn. Onder welke voorwaarden precies, dat is in de eerste plaats aan Oekraïne zelf. Wij kunnen niet vanuit

het veilige Nederland dat voor hen beslissen. Maar omgekeerd kunnen partijen niet zeggen dat Oekraïne niks mag toegeven. Dat is aan ook de Oekraïners zelf. Ik ben bang dat daar misschien door Westerse landen te lang druk op heeft gezeten, waardoor Oekraïne nu klem zit tussen het Rusland van Poetin en het Amerika van Trump. Die twee zijn bezig om de vrede af te spreken voor Oekraïne en Europa, terwijl ze ondertussen de buit in Oekraïne al een beetje verdelen zijn.

Vrede in Oekraïne zal verder onder diplomatieke druk bewerkstelligd moeten worden. Dus nog meer druk op de Russische oligarchen. Trump is niet de enige die door oligarchen in het zadel geholpen is, Poetin is ook afhankelijk van ze. Zij moeten keihard aangepakt worden. Al die miljarden aan tegoeden in Europa kunnen ingezet worden voor de wederopbouw van Oekraïne. Dat gaat om 250 miljard euro.

Daarnaast zou het voor de internationale rechtsorde heel goed zijn als er een vrede onder mandaat van de Verenigde Naties wordt nagestreefd. Met andere woorden: blauwhelmen die de vrede bewaken. Geen 'coalition

of the willing' van Europese landen, waaronder misschien wel Nederland, die troepen sturen. Levensgevaarlijk als dat aan de grens met Rusland uit de hand loopt. Dan is de NAVO namelijk in oorlog met Rusland.'

Zou de SP het sturen van troepen steunen?

'De SP is de partij voor vrede en tegen de wapenwedloop, maar de SP is geen pacifistische partij. Onder het mandaat van de VN zouden we een militaire missie kunnen steunen. Dat hebben we bij eerdere missies onder VN-mandaat ook gedaan. De VN is niet perfect, maar het is het beste wat we hebben voor een rechtvaardige internationale rechtsorde. Het zou heel goed zijn voor de wereld als we meer via de VN kunnen oplossen.'

Wat staat links te doen om vrede dichterbij te brengen?

'Nu stoppen met de verdere bewapening van Europa en het ReArm Europe-plan van Von der Leyen. Dat is één. Je kunt prima Oekraïne steunen en tegelijkertijd voor vrede opkomen en een wapenwedloop voorkomen.

'Toch zie je dat een goede klassenanalyse bij deze partijen ontbreekt. Daarom staan we nu alleen op links.'

Maar we weten als socialisten dat de druk niet van bovenaf komt, maar van onderop georganiseerd zal moeten worden om voor echte verandering te zorgen. Daarom is het mooi om te zien hoe bijvoorbeeld De Nieuwe Vredesbeweging aan de weg aan het timmeren is. Zij weten in korte tijd veel mensen te bereiken en te verenigen op het idee dat een wapenwedloop de wereld niet veiliger gaat maken, maar juist onveiliger.

Maar ook op de Vredesavonden, die door SP-afdelingen door het hele land georganiseerd worden, komen veel mensen af die zich grote zorgen maken. Niet alleen over de wapenwedloop, maar natuurlijk ook over het lot van de Palestijnen in Gaza en daarbuiten. Er is een maatschappelijke beweging aan het ontstaan tegen de oorlogen en de hitsers. Van mensen die snappen dat de rechts-radicalen wereldorde van Trump, maar bijvoorbeeld ook Netanyahu in Israël en Palestina, alleen maar voor meer oorlog en meer winstbejag zal zorgen. En dat de werkende klasse altijd de dupe hiervan zal zijn. Dat is ontzettend goed om te zien en dat geeft veel hoop.'

In juni zijn alle ogen op Nederland gericht tijdens de NAVO-top in Den Haag. Wat gaat de SP doen?

'Ik kan nog niet alles verklappen. Maar we gaan wat organiseren rond deze NAVO-top. We werken samen met linkse partijen buiten Nederland, zoals de PVDA in België. Juist hierop moeten we samenwerken en de internationale solidariteit organiseren.

De aankondiging komt binnenkort, maar zet zaterdag 21 juni in Den Haag alvast groot in je agenda. Dus hou vooral de socials en website van de SP in de gaten voor de aankondiging en voor meer informatie.

In aanloop naar de top werken wij samen met iedereen die onze visie op vrede en een wereld zonder wapenwedloop deelt. Het is de taak van links om met de werkende klasse te werken aan alternatieven voor de oorlogshitserij en de rechts-radicalen wereldorde. We gaan ervoor zorgen dat ze niet meer om ons heen kunnen. We gaan laten zien dat een andere wereld mogelijk is!'

KAMERLID
BART VAN KENT
INTERVIEWT
WETHOUDER
ELLEN VAN
KLAVEREN

DE SP-METHODE OM MENSEN AAN HET WERK TE HELPEN

In Pekela heeft SP-wethouder Ellen van Klaveren iets bijzonders voor elkaar gekregen: binnen drie jaar is de helft van de mensen in de bijstand aan een baan geholpen. Het geheim? Een ruimhartige gemeente, die actief naar mensen toegaat en helpt bij het oplossen van problemen en het vinden van werk. 'De SP is de partij die naast de mensen staat. Wat we in Pekela hebben gedaan, is de SP-methode inzetten voor mensen in de bijstand', aldus Ellen. Inmiddels is haar aanpak zó succesvol, dat ook andere gemeenten interesse tonen en het naadje van de kous willen weten. Tweede Kamerlid Bart van Kent sprak met haar over de meerwaarde van investeren in mensen, de onwil van de Haagse politiek, en het belang van sociaal ontwikkelbedrijven: 'Ik ben er trots op dat jij onze wethouder in Pekela bent.'

In Pekela zijn jullie opvallend succesvol in het helpen van mensen om uit de bijstand te komen. Hoe is dat zo gekomen?

'Drie jaar geleden ben ik wethouder geworden. En de ambtenaar die over Werk en Inkomen ging zei toen tegen mij: 'Nu is het zo dat onze medewerkers vooral vanachter hun schermen werken en digitaal contact hebben met de mensen die werk zoeken. Ik zou graag willen dat mijn collega's achter hun schermen vandaan komen en daadwerkelijk naar de mensen toegaan. Zodat ze niet meer alleen een naam met gegevens op een scherm zien, maar de mens achter de gegevens leren kennen.' Ik vond dat een heel goed plan en zei meteen: 'Gaan we doen!' Het punt is dat veel mensen erg argwanend zijn tegenover de overheid. Hoe kunnen we die argwaan wegnemen? Dan moeten we de inwoners persoonlijk leren kennen en benaderen.'

Wat vertellen jullie andere gemeenten, als zij 'het geheim van Pekela' willen weten?

'Het belangrijkste is dat wij de aanpak hebben omgedraaid. Als mensen in de bijstand zitten, dan krijgen ze van hun gemeente meestal een hoop eisen te horen: 'Jullie moet dit doen, jullie moeten daaraan voldoen!' In plaats daarvan zijn wij naar de mensen toegegaan en hebben we gevraagd: 'Wat kunnen wij voor jullie doen, om jullie uit de bijstand te helpen?' Je kunt

van iemand die jaren thuis heeft gezeten niet verwachten dat hij of zij ineens aan het werk kan; mensen hebben soms wat ondersteuning nodig. Je moet ze eerst leren kennen, om te weten wat er achter de voordeur speelt én om vertrouwen te winnen. We begonnen daarom niet met: 'Je hebt nu eenmaal een sollicitatieplicht...' Dan bevestig je alleen maar hun argwaan. We begonnen met vragen stellen: 'Wat is je situatie? Waar loop je tegenaan? Waar kan ik je mee helpen?' We moeten niet vergeten dat veel mensen met heel veel sores zitten. De boodschappen worden steeds duurder, de huren stijgen, veel huurwoningen zijn slecht geïsoleerd, daardoor hebben mensen vaak hoge energiekosten. Veel mensen hebben daar zoveel stress van dat ze geen ruimte zien om te solliciteren. Soms kun je iemand dan helpen door iets relatief kleins te doen, met als gevolg dat die persoon vervolgens wel aan het werk kan.'

Kun je daar een voorbeeld van geven?

'Tja, er zijn zoveel voorbeelden... Zo was er iemand met een kapotte koelkast. Die persoon had geen geld voor een nieuwe of reparatie. En die maakte zich daar zoveel zorgen over dat ze de situatie niet meer overzag. Wij hebben die persoon aan een koelkast geholpen. Dat lijkt heel klein, maar voor die persoon maakte dat een wereld van verschil. Die voelde weer de ruimte om serieus naar werk te zoeken. Een ander voorbeeld: iemand >

'Blijkbaar is het voor de Haagse politiek heel lastig te begrijpen dat je soms in mensen moet investeren, maar dat dat op termijn heel veel oplevert.'

kon een baan als postbode krijgen twee dorpen verderop. Het probleem was alleen dat die persoon geen goede fiets had en ook niet kon betalen. Een fiets krijg je namelijk niet van PostNL, die moet de medewerker zelf aanschaffen. Dan kun je wel zeggen: 'Oh, heb je geen fiets? Jammer dan!' Maar je kunt ook zeggen: 'Als wij jou nou eens aan die fiets helpen? Zou je die baan dan willen nemen?' Dat hebben wij toen gedaan en nu werkt die persoon als postbode. Je moet een afweging maken: of die persoon blijft in de bijstand, of je koopt een fiets voor hem of haar. Dan is een fiets kopen goedkoper dan een uitkering. Dat is een kleine investering waar je ontzettend veel voor terugkrijgt.'

En jullie beleid werkt: van de 500 inwoners met een uitkering hebben jullie inmiddels de helft aan een baan geholpen.

'Dat klopt. Wij investeren in mensen, maar die investering haal je dubbel en dwars eruit. Zo zijn wij erin geslaagd om 2,5 miljoen minder aan bijstandsuitkeringen te verstrekken. Dat effect ebt nu een beetje weg, omdat we al zoveel mensen uit de bijstand hebben geholpen. Maar nog steeds houden we door ons actieve beleid twee ton over. Dat geld investeren we in beschutte werkplekken in het sociaal ontwikkelbedrijf. Dat is niet alleen voordelig voor ons, het is ook belangrijk voor de mensen zelf, die daardoor zelfredzaam worden en een gevoel van eigenwaarde opbouwen. En dan krijgen we vanuit de Rijksoverheid nog steeds wantrouwende vragen: 'Is dat allemaal wel legaal? Is het gerechtvaardigd dat jullie iemand zomaar een fiets of een koelkast geven? Waar betalen jullie dat dan van?' Om gek van te worden!'

Nou, ik hoop dat je ze het dak op stuurt!

'Blijkbaar is het voor de Haagse politiek heel lastig te begrijpen dat je soms in mensen moet investeren, maar dat dat op termijn heel veel oplevert: mensen gaan weer aan het werk, krijgen zelfvertrouwen en je hoeft niet meer jaar na jaar een uitkering te verstrekken. En dan nog steeds die vraag: 'Waar betalen jullie dat van?' Sterker nog, wat wij twee jaar geleden door ons beleid hebben bespaard op de bijstand, wordt ons nu gekort op de bijdrage die wij als gemeente vanuit het Rijk krijgen. Het is allemaal zo krom.'

In het beleid van Pekela speelt het sociaal ontwikkelbedrijf – wat vroeger de sociale werkvoorziening heette – ook een grote rol. Hoe zit dat precies?

'Ons beleid heeft dus de helft van de bijstandsgerechtigden aan werk geholpen. Dat zijn over het algemeen mensen die 100 procent kunnen werken. Maar dan blijft er altijd een groep over die dat niet kan, bijvoorbeeld omdat ze psychische of lichamelijke problemen hebben of ziek zijn. In de sociaal ontwikkelbedrijven, die beschutte werkplekken bieden, kunnen we veel mensen alsnog begeleiden naar werk-naar-vermogen. We zijn nu met drie gemeentes in Oost-Groningen aangesloten bij het sociaal ontwikkelbedrijf Afeer. Daar werken momenteel 250 mensen in vaste dienst. De bedoeling

'Ook vrijwilligerswerk is enorm zinvol werk, waarmee iemand zelfvertrouwen kan opbouwen.'

foto Gemeente Pekela

'De SP is de partij die naast de mensen staat. Wat we in Pekela hebben gedaan, is de SP-methode inzetten voor mensen in de bijstand.'

secretaris Nobel, en dat de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten – red.) hierin een grote verantwoordelijkheid heeft. Uiteindelijk is de staatssecretaris verantwoordelijk voor de sociaal ontwikkelbedrijven.'

Begin 2025 zijn ook de belastingregels aangepast, waardoor mensen die parttime werken nadeel ondervinden. Juist de doelgroep van de sociaal ontwikkelbedrijven gaat er daardoor gemiddeld 30 euro per maand netto op achteruit.

'Ja, dat is echt onbegrijpelijk. Alles wordt duurder. En juist de groep die het minste heeft en keihard werkt naar vermogen, die vaak parttime werkt omdat ze niet anders kunnen, die wordt én gepakt door een ongunstige belastingmaatregel én door een overheid die weigert een goede cao af te sluiten. Veel van de werknemers bij de sociaal ontwikkelbedrijven kunnen financieel nauwelijks het hoofd boven water houden. En dan zit ik aan tafel met de OR van het sociaal ontwikkelbedrijf en dan stellen zij mij de vraag: 'Hoe kan het dat ik minder verdien dan de collega die naast mij zit?' Ik kan het niet uitleggen, het is ook niet uit te leggen. Het is duidelijk dat we een VVD-kabinet hebben. Tijd voor actie!'

Helaas zijn er flink wat sociaal ontwikkelbedrijven die dreigen om te vallen, omdat hun gemeente alle opdrachten geeft aan commerciële partijen in plaats van aan hen.

'We hebben nu door heel Nederland dit prachtige systeem van beschutte werkplekken. Maar als je daar niet in investeert en er geen opdrachten aan geeft, dan verdwijnen ze. Dat is eeuwig zonde. Daarom investeren wij als Pekela zelf in die beschutte werkplekken. Zodat alle inwoners die willen en kunnen werken, ook daadwerkelijk die mogelijkheid krijgen. Daarmee voorkomen we bovendien dat werk wordt uitbesteed aan arbeidsmigranten of aan China. Vroeger hadden we een champignonkwekerij in Pekela, maar kweken is nu in het buitenland goedkoper. Terwijl het ook hier kan, als je maar investeert in de sociaal ontwikkelbedrijven. In Pekela gebruiken wij daar trouwens ook ondernemers voor. Als iemand in de bijstand bijvoorbeeld huisschilder wil worden, dan benaderen we samen het plaatselijke schildersbedrijf met de vraag of iemand daar als leerling kan beginnen. Dat is ook mijn boodschap aan de Haagse politiek: betrek ook de ondernemers bij de sociaal ontwikkelbedrijven. En natuurlijk: geef ons voldoende budget voor meer beschutte werkplekken. En regel eindelijk eens een goede cao voor alle werknemers van de sociaal ontwikkelbedrijven. Maak ongedaan wat Kleinsma in 2015 heeft gedaan, zodat er weer instroom mogelijk is. Maar dat wil niet zeggen dat ik terug wil naar de oude Wsw, waar mensen niet meer uit de sociale werkvoorziening kwamen. De politiek moet juist investeren in de sociaal werkbedrijven als opstapje voor mensen om uiteindelijk aan de arbeidsmarkt deel te kunnen nemen.' <

is dat mensen daar tijdelijk komen en naar vast werk toe begeleid worden. Dan kan het bijvoorbeeld zijn dat iemand eerst slechts tien procent kan werken. Maar als je mensen blijft ondersteunen, blijkt vaak dat ze toch meer kunnen. Dan kunnen ze bijvoorbeeld voor 50 tot 60 procent aan de slag bij een reguliere werkgever, waarbij wij de rest aanvullen met loonkostensubsidie.'

Kun je daarvan een voorbeeld geven, hoe een beschutte werkplek het verschil kan maken?

'In onze gemeente zat een man met autisme in de bijstand. Hij was technisch enorm begaafd, maar kon heel moeilijk aan de slag bij een reguliere werkgever. In een normale werkomgeving, met veel geluiden en andere mensen in de buurt, kon hij niet functioneren. Maar als je hem op een rustige plek zet, dan levert hij fantastisch werk. Dat hebben we gedaan, en die man verdient nu z'n eigen inkomen. Maar, nogmaals, dat is niet voor iedereen mogelijk: er zal altijd een groep blijven die maar beperkt aan het werk kan. Veel van hen hebben altijd te horen gekregen: 'Jij doet er niet toe, jij kunt toch niets betekenen voor een werkgever.' Tja, dan motiveer je mensen ook niet om aan het werk te gaan. Wij zetten dan ook echt in om iedereen te laten werken, al is het in deeltijd of vrijwilligerswerk. Ook vrijwilligerswerk is enorm zinvol werk, waarmee iemand zelfvertrouwen kan opbouwen.'

Het is dus heel belangrijk dat het gaat om zinvol werk. Het gaat niet om zomaar een dagbesteding.

'Bij het sociaal ontwikkelbedrijf is het zeker niet de bedoeling dat mensen een of ander onzinnig klusje krijgen, waarbij mensen op de ene afdeling iets moeten inpakken, wat op een andere afdeling weer wordt uitgepakt. Het gaat er echt om dat mensen vaardigheden leren en voorbereid worden om deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Mensen stellen het zeer op prijs dat ze echt een opleiding krijgen en iets kunnen leveren waar behoefte aan is in de samenleving.'

Als Kamerlid ben ik op bezoek geweest bij aardig wat sociaal ontwikkelbedrijven. Wat me opviel was dat de werknemers écht commercieel werk doen, dat je hun werk terugziet in de winkels.

'Klopt! Er zijn nu zulke arbeidstekorten, dat ook inwoners met een beperking interessant zijn voor werkgevers. Dan gaat het bijvoorbeeld om het inpakken van Rituals-pakketten of de spullen die in de bouwmarkt hangen. Maar bijvoorbeeld ook de veilige pasjeshouders, waardoor je pas niet zomaar gescand kan worden, ook die worden in sociaal ontwikkelbedrijven gemaakt. Daarom is het zo jammer dat de Rijksoverheid niet voldoende geld beschikbaar stelt. Als gemeente krijgen wij budget voor slechts 14 beschutte werkplekken, terwijl wij nu al 19 personen geplaatst hebben. Die vijf extra plekken betalen we dus uit eigen portemonnee. Een beschutte werkplek kost zo'n 25.000 euro per jaar, afhankelijk van wat iemand nog kan. Maar we vinden dit zó belangrijk dat we het toch doen. Ook om generatiearmoede aan te pakken, is dit heel belangrijk: als kinderen zien dat hun ouders aan het werk zijn, geeft dat vertrouwen voor de toekomst. Daarom willen wij graag meer geld vanuit de Rijksoverheid voor beschutte werkplekken. En natuurlijk een goede cao voor alle werknemers in de sociaal ontwikkelbedrijven. Daar ontbreekt het nu aan.'

Want in 2015 is door PvdA-staatssecretaris Kleinsma de toegang tot de sociaal ontwikkelbedrijven stopgezet. Mensen die via de Participatiewet alsnog bij een sociaal ontwikkelbedrijf terecht kwamen, vielen niet meer onder de cao.

'En daardoor is er ongelijkheid tussen werknemers ontstaan. Mensen doen soms precies hetzelfde werk, bijvoorbeeld snoepgoed inpakken of groenvoorziening, maar de één valt wel onder de cao en de ander niet. Dat kan financieel veel verschil maken. Cao-lonen stijgen met de prijzen mee, maar voor de andere werknemers geldt dat dus niet. Hun lonen blijven steken op de nullijn. Zeker nu we te maken hebben met hoge inflatie, is dat niet uit te leggen. Ik vind dat alle gemeentes een vuist moeten maken richting staats-

Mail jouw vragen en ideeën voor de SP of de mensen die we spreken naar tribune@sp.nl.

VAN CORPORATIE NAAR COÖPERATIE

**SANDRA BECKERMAN
EN MUSTAPHA EISAQUIYEN
OP DE BRES VOOR ZEGGENSCHAP**

Ze staan al jaren zij aan zij in de strijd tegen de wooncrisis en vóór trotse volkshuisvesting: Kamerlid Sandra Beckerman en Cooplinc-directeur Mustapha Eisaouiyyen. Geïnspireerd door de dappere strijd van huurders in de – inmiddels gesloopte – Tweebosbuurt in Rotterdam-Zuid, maken Sandra en Mustapha zich nu hard voor een nieuw idee, dat eigenlijk al heel oud is: de wooncoöperatie, waarbij huurders samen hun woningen in bezit nemen en beheren. ‘Wooncoöperaties zijn ontzettend belangrijk om huurders meer zeggenschap te geven’, aldus Sandra.

‘Ze slopen niet alleen een buurt. Ze slopen een hechte gemeenschap, waar mensen elkaar kenden en voor elkaar zorgden.’

foto Joshua Versijde

Het begon allemaal in 2020 in de Tweebosbuurt, toen Mustapha en zijn burens te horen kregen dat woningcorporatie Vestia hun sociale huurwoningen wilde slopen, om er duurder woningen voor in de plaats te bouwen. Vóór te duur voor veruit de meeste bewoners van deze oude volksbuurt en hechte gemeenschap, die zo in één klap kapot werd gemaakt. Mustapha en andere activistische bewoners pikten het niet en gingen samen de strijd aan met Vestia en het gemeentebestuur – een moedige strijd, waarvoor ze in 2021 de ‘Gouden Roeispaan’ van Lillian Marijnissen kregen, de SP-prijs voor mensen die opstaan tegen de heersende machten en zo tegen de stroom in roeien. Zelfs de Verenigde Naties bemoeide zich ermee, vertelt Mustapha: ‘Het oordeel van de VN was dat er sprake was van mensenrechtenschendingen. Als je als gemeente een beleid voert dat erop gericht is om het aantal betaalbare woningen te verminderen, dan sluit je een grote groep mensen uit. Dan discrimineer je mensen met een smallere beurs.’

‘EEN HAP UIT MIJN HART’

Maar zelfs het oordeel van de VN bracht het gemeentebestuur en Vestia niet op andere gedachten: de Tweebosbuurt werd gesloopt. ‘Maar ze slopen niet alleen een buurt’, aldus Mustapha: ‘Ze slopen een hechte gemeenschap, waar mensen elkaar kenden en voor elkaar zorgden, waar mensen pannetjes soep bij elkaar brachten als er iemand ziek was. Wij woonden daar al vele jaren in harmonie samen. Sommige mensen woonden er al 50 tot 60 jaar, in enkele gevallen zelfs 80 jaar! Die gemeenschap is nu weg.’ ‘Alsof er een hap uit mijn hart is genomen’, zei Edwin Dobber destijds, een van de oorspronkelijke bewoners en activisten van het eerste uur.

Deze slag was verloren, maar de strijd ging en gaat nog steeds door. De naam ‘Tweebosbuurt’ groeide uit tot een symbool van verzet tegen de wooncrisis en tegen het neoliberale marktdenken dat tot deze crisis heeft geleid. En Mustapha groeide uit tot een van de bekende gezichten en aan-

jagers van de grote woonprotesten, die de wooncrisis op de kaart hebben gezet. In 2021 werkten Sandra en Mustapha al samen, toen ze door massale huurdersacties en een motie in de Tweede Kamer erin slaagden om de huren voor één jaar te bevriezen. Destijds een broodnodige adempauze voor talloze huurders, bij wie het water aan de lippen stond door de jaarlijkse huurverhogingen. Helaas gaan de huurverhogingen nu weer onverminderd door, ondanks eerdere beloften van regeringspartij PVV.

Toen Mustapha begin 2025 benoemd werd tot directeur van Cooplinc – een organisatie die wooncoöperaties met raad en daad bijstaat – was dat voor Sandra reden om weer contact te zoeken: ‘Toen ik dat hoorde dacht ik er meteen aan om Mustapha te vragen als adviseur bij het wetsvoorstel dat ik aan het schrijven ben – want dat mag als je een wetsvoorstel indient. We werken nu samen aan een wet, die gemeenten verplicht mee te werken aan

de oprichting van wooncoöperaties en vooral om daar grond voor beschikbaar te stellen. Want grond, dat is iets waar we het nog te weinig over hebben in relatie tot de wooncrisis.’

WOONCOÖPERATIES ALS DERDE SECTOR

Mustapha vertelt dat het idee voor een wooncoöperatie al opkwam tijdens de strijd voor de Tweebosbuurt: ‘We hebben toen geprobeerd om als huurders een eigen wooncoöperatie op te richten; daar hadden we al vergaande plannen voor. Volgens de Woningwet kunnen huurders een wooncoöperatie oprichten. Zij moeten dan ten minste 5.000 euro van de corporatie krijgen voor het opstellen van een coöperatieplan. Vestia zag dat echter als een poging om hun plannen te dwarsbomen en is daar toen voor gaan liggen. Ook wat dat betreft werden wij dus totaal niet serieus genomen.’

>

‘Het idee van zeggenschap en dat niet alles in handen van het kapitaal hoeft te zijn, dat is een prachtige gedachte die nu steeds meer in opkomst is.’

Bewoners van de Roggeveenstraat vieren samen met de SP en Cooplink het indienen van de wet voor wooncoöperaties op vrijdag 14 maart.

Maar het idee van wooncoöperaties liet Mustapha niet meer los: ‘Ik denk dat wooncoöperaties een belangrijke bijdrage kunnen leveren bij het oplossen van de wooncrisis. Coöperatief wonen is de derde sector in de volkshuisvesting, naast kopen en huren. Dat roepen wij als Cooplink al jaren en de coalitiepartijen hebben het nu ook opgenomen in het hoofdlijnenakkoord. Het gaat om ‘zelfeigenaarschap’ voor huurders. Veel mensen willen meer zeggenschap over hun eigen woon- en leefomgeving, met name ook de huren. Dat is een van de grote voordelen van een wooncoöperatie: je kunt de huren zo lang je maar wil – zelfs voor de volgende generatie – betaalbaar houden. Dat is zeker nu keihard nodig, want de wooncrisis is vooral een crisis van de betaalbaarheid, van te hoge huren en huizenprijzen. Maar wooncoöperaties zorgen ook voor onderlinge solidariteit, omdat huurders samen verantwoordelijkheid nemen voor hun huizen. Daarom zeggen wij bij Cooplink: het gaat niet alleen om het bouwen van huizen, het gaat om het bouwen van en voor gemeenschappen.’

Sandra knikt instemmend: ‘Het wordt heel gaaf als je ziet hoe het in de praktijk wordt gebracht. Hier in Den Haag heb je de Roggeveenstraat, die werd ook bedreigd met sloop. Net als de Tweebosbuurt is dat een hechte gemeenschap met sociale huurders. Maar toen zei de buurt: ‘Wacht eens even, wij willen geen sloop, wij willen onze straat zelf gaan beheren. Wij willen dat onze huizen van onszelf worden en dan gaan we ze zelf opknappen en we zorgen dat ze betaalbaar blijven.’ En dat is ze gelukt! Ook in andere

landen zie je mooie succesverhalen: zo zijn er al heel oude en goedlopende wooncoöperaties in Zürich, Wenen, München en Kopenhagen. Op heel veel plekken zie je dat huurders zeggen: wij gaan het zelf doen! En we gaan het doen zonder winst oogmerk. Je ziet dan dat mensen heel betrokken raken bij hun buurt.’

BETROKKENHEID MAAKT GEZOND

‘En die betrokkenheid is heel belangrijk’, benadrukt Mustapha: ‘De wooncoöperaties bieden een oplossing voor veel meer dan alleen de wooncrisis. Er is niet zo lang geleden een rapport verschenen van de WRR (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid – red.) waarin geconcludeerd werd dat veel mensen bang zijn om de grip te verliezen over hun eigen woon- en leefomgeving. Dat is een van de grootste bronnen van onvrede tegenwoordig. Uit dat onderzoek bleek dat als mensen de controle over hun omgeving verliezen, ze veel vatbaarder zijn voor psychische klachten, polarisatie, desinformatie, complottheorieën, discriminatie, enzovoort. Dus ook daar zijn de wooncoöperaties een oplossing voor; die geven mensen immers de controle over hun woonomgeving terug.’

Sandra herkent dat bredere effect van de coöperatieve beweging: ‘Zelfs de zorgkosten zie je dan naar beneden gaan. Als mensen in een buurt elkaar kennen en naar elkaar omkijken, dan is er minder eenzaamheid en zijn er ook minder zorgproblemen. Mensen brengen elkaar eens een kopje soep

of bieden elkaar een troostende schouder. Overigens is de coöperatieve beweging breder dan alleen wonen en is deze ook op het platteland steeds meer in opkomst. Zo hebben de inwoners van het Brabantse dorp Esbeek van bijna alles een coöperatie gemaakt: de kerk hebben ze samen omgebouwd tot een kinderopvang en ze bouwen samen nieuwe woningen voor hun jongeren. In Wijk aan Zee hebben de inwoners een coöperatie gemaakt van de lokale kroeg, anders zou die helemaal uit het dorp verdwijnen. Dus het idee van zeggenschap en dat niet alles in handen van het kapitaal hoeft te zijn, dat is een prachtige gedachte die nu steeds meer in opkomst is.’

HUURDERS AAN DE MACHT!

Wooncoöperaties spelen een belangrijke rol in de nieuwe wooncampagne van de SP. Sandra vertelt: ‘Een van onze eisen is véél meer zeggenschap voor huurders. Dat is keihard nodig als je ziet onder welke omstandigheden huurders soms moeten leven. Maar liefst één op de vier huurders in Nederland heeft last van ziekmakende schimmel in de woning! Nu krijgen huurders nog vaak ‘nee’ te horen als ze de huisbaas om noodzakelijk onderhoud of isolatie van de woning vragen. Om dat te veranderen, moeten huurders meer zeggenschap krijgen. Ook als er sloopplannen zijn, moeten huurders zich daartegen kunnen verzetten. Zodat wat er in de Tweebosbuurt is gebeurd, echt nooit meer gebeurt.’

Wooncoöperaties zijn volgens Sandra een belangrijk onderdeel van dat streven naar zeggenschap voor huurders: ‘Nu denk ik niet dat dit voor alle huurders dé oplossing zal zijn. Maar ik vind het wel een heel inspirerende beweging, die meer momentum kan krijgen en zo druk kan uitoefenen op de bestaande woningcorporaties. Eigenlijk wil de SP dat alle woningcorporaties – dus de oude woningbouwverenigingen, die zich steeds meer als winstgerichte bedrijven zijn gaan gedragen – verenigingen worden waarin de huurders het voor het zeggen krijgen. De wooncoöperaties kunnen daarin een belangrijke rol spelen, door het goede voorbeeld te geven en door de positieve energie die ze uitstralen, met heel veel creatieve ideeën, waardoor steeds meer huurders gaan zien: hé, zo kan het dus ook!’

TOT SLOT: GROND VOOR OPTIMISME

Bij Cooplink kijkt Mustapha uit naar een zonnige toekomst: ‘We blijven ons inzetten om wooncoöperaties als derde sector – naast huur en koop – op de kaart te zetten, we gaan een keurmerk voor wooncoöperaties lanceren, en we zijn volop bezig met de oprichting van een leenfonds voor wooncoöperaties.’ Sandra en Mustapha benadrukken echter dat er nog een weg te gaan is voordat wooncoöperaties algemeen ingeburgerd zijn: ‘Nu is het nog zo dat als een groep huurders samen hun huizen willen beheren of samen iets willen bouwen, dat er heel veel obstakels zijn. Daarom zijn Mustapha en ik dat wetsvoorstel aan het schrijven, om de oprichting van een wooncoöperatie veel gemakkelijker te maken.’ Het wetsvoorstel moet onder andere regelen dat gemeentes vaker grond beschikbaar stellen voor wooncoöperaties.

Want, zoals Sandra uitlegt, torenhoge grondprijzen zijn voor een groot deel debet aan de huidige wooncrisis: ‘Gemiddeld 60 procent van de prijs van een nieuwbouwwoning zit ‘m in de prijs van de grond! Dat vind ik echt schokkend. En de prijs van een nieuwbouwwoning is tegenwoordig al snel 400 tot 500 duizend euro. Dat is voor de meeste mensen onbetaalbaar. De mensen die de grond bezitten, worden daar schathemeltje rijk van. Heel veel volkswijken worden mede vanwege de grond gesloopt. De grondprijzen zijn zó hoog dat het voor woningcorporaties vaak te duur is om nieuwe grond te kopen voor woningbouw, dus dan slopen ze liever een oude volkswijk, om daar hoge woontorens met dure appartementen op te bouwen. Zo werken de hoge grondprijzen ook sloop in de hand.’ Mustapha knikt: ‘Zolang je niets doet aan de grondprijzen, blijven de woningen voor

veel mensen onbetaalbaar. Een hogere grondbelasting zou daarom goed zijn, omdat je de hoge winsten op grond dan kunt afroemen en eerlijk kunt verdelen. Daardoor wordt grond minder aantrekkelijk als beleggingsobject en zullen de grondprijzen en dus ook de huizenprijzen dalen.’

Op de vraag of huurders wel zin hebben in de ‘rompslomp’ van een wooncoöperatie, waar ze hun eigen huizen moeten beheren, reageert Mustapha relativerend: ‘Kijk, veel mensen zetten zich nu al graag in voor de gemeenschap. Alleen bij een wooncoöperatie doe je dat dan voor een gemeenschap waar je ook nog eens zelf in woont en waar je mede-eigenaar van bent. En zoveel werk is het echt niet. Vaak gaat het om één of twee vergaderingen per jaar, waar mensen dan stemmen over wat er moet gebeuren aan de huizen. Het zijn gewoon algemene ledenvergaderingen, net zoals je bij sportclubs of andere verenigingen hebt. En bovendien, van veel mensen hoor ik juist dat ze de onderlinge betrokkenheid erg waarderen.’ En daar gaat het om, hè’, zegt Sandra: ‘Als huurders de handen ineen slaan en samen in verzet komen tegen de huisbazen en het neoliberale beleid van de overheid, dan kunnen we ontzettend veel bereiken.’ <

Mail jouw vragen en ideeën voor de SP of de mensen die we spreken naar tribune@sp.nl.

BEVRIJES

DE HURFT

**HEET GROTE
WOONPILAIN**

sp.nl/women

SP

SP-SUCCEES: PUBLIEK WARMTE-BEDRIJF IN NOORD-BRABANT

De provincie Noord-Brabant onderzoekt de ontwikkeling van een publiek Brabants warmtebedrijf. Daarmee komt een oude wens van de Brabantse SP tot vervulling. De provincie zet stappen om een basisvoorziening niet langer over te laten aan de vrije markt, en haalt het weer in eigen handen. SP-gedeputeerde Bas Maes staat aan de wieg van het warmtebedrijf: 'Een publiek warmte-

bedrijf is goed nieuws voor onze provincie. Niet alleen hebben we hiermee de mogelijkheid om de energietransitie te versnellen, maar ook krijgen we meer instrumenten om Brabanders betaalbare, duurzame energie aan te bieden.'

WERKNEMERS SOCIAAL ONTWIKKELBEDRIJVEN IN ACTIE

21 maart demonstreerden werknemers van sociaal ontwikkelbedrijven met SP en FNV in Den Haag voor eerlijke arbeidsvoorwaarden. Door een verouderde cao is er veel ongelijkheid tussen werknemers met een beschutte werkplek. En door een ongunstige belastingmaatregel gaan zij er bovendien allemaal 50 euro per maand op achteruit. Juist de mensen die het minst verdienen en keihard werken-naar-vermogen worden asociaal gepakt door deze regering. Onacceptabel!

TWEDE HUIS VAN HET RECHT GEOPEND IN BREDA

Door inzet van de SP was er in Heerlen al een Huis van het Recht, waar mensen toegankelijke en betaalbare juridische hulp kunnen krijgen. In maart is het tweede Huis van het Recht geopend, in Breda, door initiatiefnemer en Kamerlid Michiel van Nispen. Wil je ook in jouw stad het initiatief nemen voor een Huis van het Recht? Neem contact op met Michiel via: mvnispen@sp.nl

PROTEST TEGEN ARBEIDSMIGRATIE-INDUSTRIE IN HORST AAN DE MAAS

SP'ers in Horst aan de Maas kwamen samen met buurtbewoners in actie tegen het massaal huisvesten van duizenden arbeidsmigranten in hun gemeente. Dinsdag 11 februari protesteerden zij voor het gemeentehuis. Nergens in Nederland wonen er meer arbeidsmigranten per inwoner dan in Horst aan de Maas. Het verdienmodel van de arbeidsmigratie-industrie moet stoppen!

SP NIJMEGEN STEUNT STAKENDE WERKNEMERS

Vrijdag 7 maart staakten de werknemers van Smit Draad voor een beter sociaal plan vanwege de sluiting van hun bedrijf. De Italiaanse eigenaar van Smit Draad wil de werknemers niet tegemoetkomen. De SP hekelt de aanpak van de multinational: 'Het lijkt erop dat de eigenaar miljoenen investeert om dit werk naar Tsjechië en China te verplaatsen, terwijl de medewerkers hier berooid achtergelaten worden', aldus Menno Uphoff, bestuurslid van SP Nijmegen.

4.000 HANDTEKENINGEN VOOR GEZONDHEIDSCENTRUM IN UTRECHT

Jaswinder Singh, voorzitter van SP Utrecht, overhandigde donderdag 20 februari ruim 4.000 handtekeningen aan de gemeenteraad voor behoud van Gezondheidscentrum Kanaleneiland. Dat deed hij samen met zorgorganisaties en bewoners, die zo een krachtig signaal afgeven dat zij dit gezondheidscentrum niet kwijt willen.

SP ROTTERDAM IN ACTIE TEGEN WOONWINSTMAKERS

Het is alsof heel Rotterdam inmiddels een Monopoly-spel is geworden, waar alleen woningen gebouwd worden als er aan te verdienen valt door huisjesmelkers, grondspeculanten en projectontwikkelaars, kortom woonwinstmakers. Zaterdag 8 maart bracht de Rotterdamse SP dat treffend in beeld door met een groot Monopoly-bord op straat te staan. Hun boodschap? 'Rotterdam voor mensen, niet voor winst!' Voorbijgangers ondertekenden massaal de petitie voor betaalbare woningen.

SUCCESSVOLLE STRJD TEGEN HUURVERHOOGING IN DEN BOSCH

De bewoners van de Bossche Bomenlandflat hebben succesvol een huurverhoging geweigerd. Zij voerden samen met de BPW (Bond Precaire Woonvormen) en SP Den Bosch al langer actie tegen verhuurder Heimstaden. Ondanks kleine successen, zoals het vervangen van het ventilatiesysteem, blijft er nog veel achterstallig onderhoud. De Bossche SP ging langs om de bewoners te feliciteren met het weigeren van de huurverhoging.

EEN SPORTPAS VOOR ALLE JONGEREN

Kinderen en jongeren tot 23 jaar moeten een sportpas krijgen met daarop jaarlijks een budget van 240 euro. Uit te geven aan bijvoorbeeld lidmaatschap van een voetbalvereniging, sportschool of atletiekclub. Dat was 2 december 2024 de gezamenlijke boodschap van de SP, bekende sporters en grote sportorganisaties, zoals de KNVB en NOC NSF. De eerste stap is al gezet: de Kamer laat onderzoek doen naar de maatschappelijke opbrengsten van de sportpas.

STOP DE UITVERKOOP VAN ONZE BESCHAVING

Het kabinet opent de aanval op onderwijs, zorg, cultuur, wetenschap en sociale zekerheid. In de tweede week van maart kwamen studenten en docenten, gesteund door de SP, massaal in actie om te protesteren tegen de aangekondigde bezuinigingen op het hoger onderwijs. Ook de komende tijd volgen er meer stakingen. Wij zijn er natuurlijk bij!

KAMERLID SANDRA BECKERMAN IS GRONINGER VAN HET JAAR!

Onze Sandra is door kijkers van RTV Noord uitgeroepen tot Groninger van het jaar. Stemmers roemen haar om haar inzet voor Groningers die te maken hebben met aardbevingsschade door gaswinning. Een greep uit de reacties: 'De enige Groninger die ook daadwerkelijk voor de Groningers opkomt in de Tweede Kamer', 'Voor haar tomeloze inzet' en 'Omdat ze altijd blijft strijden voor Groningen'. Gefeliciteerd Sandra!

SP AMSTERDAM IN ACTIE TEGEN WOONCRISIS

Dinsdag 21 januari kwam de SP Amsterdam samen met bewoners van de Molenwijk in actie tegen schimmel, lekkage en tocht. De Telegraaf besteedde er aandacht aan in een groot artikel. Dit is hoe wij de wooncrisis aanpakken: niet praten over problemen, maar samen met mensen de problemen oplossen.

MOED TOT MENSELIJKHEID

**Kamerlid Sarah Dobbe interviewt
dr. Izzeldin Abuelaish**

Twee december 2024 was de Palestijnse arts en vredesactivist Izzeldin Abuelaish te gast bij de Vredesavond van de SP Jongeren in Utrecht. Tweede Kamerlid Sarah Dobbe sprak daar met hem naar aanleiding van de première van de documentaire *I Shall Not Hate* tijdens het Movies that Matter Festival. De film, gebaseerd op het gelijknamige boek dat Abuelaish in 2011 schreef, laat het bijzondere verhaal zien achter het vredesactivisme van deze Palestijnse arts, die als gynaecoloog in een Israëliësch ziekenhuis honderden babies ter wereld heeft gebracht. Het werd een bijzonder gesprek over menselijkheid, het belang van onderwijs als 'vaccin tegen haat', en waarom het gehuil van babies het mooiste geluid ter wereld is.

Dr. Abuelaish, uw persoonlijke verhaal en inzet voor vrede hebben veel mensen diep geraakt. Kunt u iets vertellen over uw beweegredenen als vredesactivist?

'Op 16 januari 2009 verloor ik drie dochters en een nichtje, door een Israëliësch tankgranaat. Vanaf dat moment spreek ik mij uit tegen het gif van de haat, dat tot deze situatie heeft geleid en waardoor dit conflict door blijft gaan. Kijk, als arts weet ik dat alle mensen als gelijken worden geboren en dat het onderscheid tussen Israëliërs en Palestijnen iets kunstmatigs is. Als pasgeboren babies huilen, klinken Israëliëse en Palestijnse babies precies hetzelfde, en in het ziekenhuis hebben ze precies dezelfde zorg nodig. Voor mij is het gehuil van een baby dan ook het mooiste geluid dat er is. Ja, een baby huilt omdat het honger of pijn heeft. Maar het is ook de schreeuw van hoop, de schreeuw van nieuw leven en van universele menselijkheid. Een nieuw geboren mens is zo puur, dan maakt het niet uit van welke religie of nationaliteit je bent.

Maar zodra kinderen het ziekenhuis verlaten, beginnen de verschillen. Dan krijgen ze namen als David, Mohammed of Paul, en dan gaan we onderscheidingen maken op basis van etniciteit, kleur of geloof. Dán beginnen de conflicten. Deze verschillen zijn echter door mensen gemaakt, en dus kunnen mensen ze ook weer ongedaan maken. Dat is mijn boodschap aan de wereld: laten we elkaar als mensen blijven zien! Mijn oproep aan alle politici en machthebbers is om, los van politieke agenda's en belangen, de morele moed te hebben om mensen als mensen te zien, niet als Israëliër, Palestijn, Europeaan, Amerikaan, of wat dan ook. We moeten het Israëliësch-Palestijnse conflict humaniseren, niet politiseren.'

Uw vredesactivisme is nauw verbonden met het feit dat u gynaecoloog bent, met uw 'medische kijk' op de mensheid zagezegt.

'Inderdaad, voor mij als arts is haat geen menselijke emotie, maar een virus: destructief, besmettelijk, en in staat gemeenschappen te verscheuren en

generaties te verwoesten. Haat is een gif, het maakt je blind en verlamd je. Haat is niet aangeboren, maar aangeleerd. Haat teert op kunstmatige verschillen tussen mensen gebaseerd op afkomst, religie en dergelijke. Als gynaecoloog werkte ik als eerste Palestijnse arts in een Israëliësch ziekenhuis, het universitair medisch centrum van Soroka. Ik heb mij daar nooit gediscrimineerd gevoeld. Het maakte niets uit dat ik Palestijns was of dat de vrouwen die ik hielp Joden waren, Christenen, Druzen of Bedoeïnen. Dat maakte voor mij niets uit en het maakte niets uit voor de vrouwen en hun babies. Dat is de kracht van geneeskunde, die we nu zo hard nodig hebben. Geneeskunde is de grote gelijkmaker van alle mensen, de grote sociale harmonisator! Wat we moeten doen is de medische blik ook buiten het ziekenhuis toepassen, op heel de wereld. Waarom zouden wij wachten tot ziekte ons dwingt om elkaars menselijkheid te erkennen? Laten we dat altijd doen!' >

'Als pasgeboren babies huilen, klinken Israëliëse en Palestijnse babies precies hetzelfde, en in het ziekenhuis hebben ze precies dezelfde zorg nodig.'

‘We moeten het Israëlijsch-Palestijnse conflict humaniseren, niet politiseren.’

Hoe lukte het een Palestijnse jongen, geboren in de armoede van het Gazaanse vluchtelingenkamp Jabalia, om arts te worden in een Israëlijsch ziekenhuis?

‘Als kind droomde ik er al van om arts te worden, om mensen te helpen. Daar heb ik hard voor gewerkt, hard voor gestudeerd, en dit heeft mij geleerd dat niets onmogelijk is. Dat is ook een boodschap van hoop die ik jongere generaties wil meegeven: jaag je dromen na en werk hard, dan is niets onmogelijk! Mijn ouders waren Palestijnse vluchtelingen, arm en onopgeleid, ze konden zelfs niet lezen en schrijven. Maar ze wisten dat voor hun kinderen onderwijs de enige manier was om aan de ellende van het vluchtelingenkamp te ontsnappen, om uit de armoede en onder de Israëlijsche bezetting vandaan te komen. En dus stimuleerden ze mij om naar de school van het vluchtelingenkamp te gaan en mijn best te doen. Nadat ik de school in Jabalia met hoge cijfers had doorlopen, kreeg ik een beurs om geneeskunde te studeren in Caïro, daarna in Londen. Toen ik mijn medische opleiding had afgerond besloot ik als arts in Israël te gaan werken, omdat ik daar wilde laten

zien dat alle mensen gelijk zijn, dat we samen kunnen leven, Israëli's en Palestijnen. Dat is de kracht van onderwijs: het breekt barrières tussen volkeren.’

Zonder goed onderwijs kan het Israëlijsch-Palestijnse conflict niet opgelost worden?

‘Precies, en niet alleen omdat onderwijs kinderen in staat stelt om uit de ellende van armoede en onderdrukking omhoog te klimmen. Onderwijs stelt ons ook in staat om elkaar als mensen te zien, om boven de vooroordelen en kunstmatige scheidingen van nationaliteit, kleur en religie uit te stijgen. Onderwijs is hét vaccin tegen haat, de sleutel tot verzoening en vrede. Zonder dat vaccin blijven conflicten voortwoekeren. Onderwijs is het licht dat ons de weg wijst in tijden van oorlog en hopeloosheid. Daarom is onderwijs een recht voor iedereen, een elementair mensenrecht.’

Na het verlies van uw dochters schreef u in 2011 het boek *Ik zal niet haten*, waarin u oproept tot dialoog en

Dr. Abuelaish: ‘Mandela van het Midden-Oosten’

Het verhaal van de Palestijnse arts Izzeldin Abuelaish (1955) grenst aan het bovenmenselijke, maar is juist ook een verhaal over menselijkheid. Geboren in het vluchtelingenkamp Jabalia in Noord-Gaza, groeide hij op in ontheemding en schrijnende armoede. Maar de jonge Izzeldin blonk uit op school en kon dankzij VN-organisatie UNRWA naar school en een opleiding gynaecologie volgen. Als eerste Palestijnse arts ooit ging hij werken in een Israëlijsch ziekenhuis, om babies ter wereld te brengen. Tót zich een groot drama voltrok: nadat zijn vrouw in 2008 aan leukemie was overleden, vuurde in 2009 een Israëlijsche tank een granaat af op zijn woning in Gaza, waarbij drie van zijn dochters en een nichtje omkwamen. Genoeg reden om te haten, zou je denken. ‘Nee!’, zegt Abuelaish vol overtuiging: ‘Haat is het gif dat deze situatie in stand houdt.’

Na het drama in 2009 accepteerde Abuelaish een baan in Toronto, en vertrok hij met zijn vijf nog levende kinderen naar Canada. Daar richtte hij – als erbetoon aan zijn omgekomen dochters en nichtje – de stichting Daughters for Life op, dat meisjes en jonge vrouwen in het Midden-Oosten in staat stelt om over heel de wereld onderwijs te volgen. In 2011 schreef hij het boek *Ik zal niet haten*, waarin hij zijn levensverhaal vertelt en zijn boodschap van menselijkheid en verzoening verkondigt. Het boek werd een internationale bestseller en Abuelaish ontpopte zich tot een internationale ambassadeur voor menselijkheid, dialoog en onderwijs. Na 7 oktober 2023, de dag van de Hamas-aanval op Israël en het begin van Israëls oorlog tegen Gaza, waardoor inmiddels meer dan 50.000 Palestijnen zijn omgekomen, is de boodschap van Abuelaish actueler dan ooit. Hij is inmiddels vijf keer genomineerd voor de Nobelprijs voor de Vrede.

menselijkheid. Sindsdien is er veel gebeurd, waaronder de Hamas-aanval op Israël van 7 oktober 2023 en de oorlog van Israël tegen Gaza. Daarbij heeft u nóg meer familieleden verloren. Is uw houding daardoor veranderd?

‘Nee, totaal niet. Mensen vragen mij soms: ‘Hoe kun je niet haten na alles wat je hebt meegemaakt?’ Maar hoop en dialoog zijn geen zwaktes, maar een moedige keuze. Het is een daad van moed om je niet te laten definiëren door haat en verlies. Haat is nog altijd het gif dat al dit lijden veroorzaakt. Daar zal ik mij tegen blijven verzetten. De boodschap van dialoog en menselijkheid is juist nóg belangrijker geworden. Ik zeg niet dat dialoog gemakkelijk is, helemaal niet, het is het moeilijkste dat er is. Sinds 7 oktober 2023 zijn meer dan 60 leden van mijn familie vermoord, neven en nichten, en twee zussen. Ik kan ze niet meer terugbrengen, dat is het enige dat onmogelijk is. Maar zij leven voort in mij. Ze leven in onze harten, in onze herinnering. En dat geeft ons de kracht en de motivatie om tegen dit onrecht te vechten. Zon-

‘Politici moeten de morele moed te hebben om mensen als mensen te zien, niet als Jood, Palestijn, Europeaan, Amerikaan of wat dan ook.’

der geweld! Ik veroordeel het doden van onschuldige mensen, waar dan ook. Dat geldt voor beide kanten van het conflict.

Daarmee wil ik overigens niet beide kanten aan elkaar gelijkstellen. Israël is heel duidelijk de bezetter en onderdrukker. Het enige dat het Palestijnse volk wil is vrijheid, rechtvaardigheid, en dat we in gelijkheid naast elkaar kunnen leven. Hoewel ik een voorstander ben van dialoog en erkenning van elkaars menselijkheid, moeten we ook duidelijk erkennen dat het Palestijnse volk groot onrecht wordt aangedaan. Wij zijn verdreven van ons land, we worden lukraak vermoord, uitgehongerd, vernederd, beroofd van onze rechten en onze menselijkheid. Geen enkel volk lijdt als het Palestijnse volk! Dat lijden wil ik genezen, als arts.’

U blijft als medicus naar de situatie kijken?

‘Ja, ik kan niet anders. Interviewers vragen mij soms wat ik vind van de Hamas-aanval van 7 oktober 2023. Alsof de wereld dan pas begint, alsof daar niets aan vooraf is gegaan! Juist hierbij is de medische blik heel nuttig. Dokters weten dat een medisch probleem nooit zomaar uit de lucht komt vallen. Als je met een medisch probleem naar de dokter gaat, dan kijkt hij naar heel je situatie en heel je geschiedenis, soms zelfs naar de geschiedenis van je ouders en grootouders. Komen daar bijvoorbeeld veel hartkwalen in voor? Is er een erfelijke aanleg voor een bepaalde ziekte? Pas als je de hele situatie en geschiedenis van een patiënt kent, kun je een goede diagnose stellen en een behandeling uitstippelen.

Dat geldt ook voor 7 oktober 2023. Wil je het Israëlijsch-Palestijnse conflict begrijpen, dan moet je de geschiedenis kennen, terug tot aan de Nakba in 1948 toen Israël werd gesticht en de Palestijnen van hun land werden verdreven. Ook daarom is onderwijs zo ontzettend belangrijk. Jongeren die het conflict willen begrijpen, moeten zelf de geschiedenis onderzoeken, niet zomaar accepteren wat anderen zeggen. Wij hebben een mooi gezegde in Palestina: tussen waarheid en onwaarheid zit een afstand van vier vingers. Dat is namelijk de afstand tussen je oren en je ogen. Baseer je niet alleen op wat anderen mensen zeggen, wat je hoort met je oren. Maar gebruik je ogen, ga zelf kijken wat er aan de hand is. Zoals Jezus zegt: zoek de waarheid, want de waarheid zal je vrijmaken. Wij Palestijnen willen vrij zijn. De waarheid is het licht dat ons de weg wijst.’ <

Mail jouw vragen en ideeën voor de SP of de mensen die we spreken naar tribune@sp.nl.

Bedrog, leugens en wensdenken, daar gaan de militaire missies van Nederland vaak mee gepaard. Juist nu rechtsradicale machthebbers de spanningen in de wereld opdrijven, er een wapenwedloop ontstaat en er gesproken wordt over militaire inzet in Oekraïne is het van levensbelang om oorlogspropaganda te herkennen. In *Operatie oppoets* beschrijft Jip van Dort hoe het Nederlandse volk door opeenvolgende kabinetten keer op keer is voorgelogen en wat ervoor nodig is om het tij te keren. Wij gingen met hem in gesprek.

Operatie oppoets is voor € 17,95 te koop bij Uitgeverij Aspekt.

OPERATIE OPPOETS

Wat is Operatie oppoets?

‘Het boek gaat over het gebruik van oorlogspiegandage door de Nederlandse regering. Het maakt duidelijk hoe, steeds weer, wordt gelogen en bedrogen om de werkelijkheid van oorlog mooier voor te stellen dan die eigenlijk is. Nederlandse betrokkenheid bij oorlog wordt ‘opgepoetst’, wat onze democratie ondermijnt.

Dit boek bevestigt dat, keer op keer, waarheid het eerste slachtoffer is van oorlog, en dat Nederland hier bepaald geen uitzondering op is. Aan de orde komen de oorlogen tegen Irak, Afghanistan en Islamitische Staat en de burgeroorlog in Syrië. Maar desinformatie zien we natuurlijk evengoed in huidige conflicten, bijvoorbeeld in Europa en het Midden-Oosten.

Welk opgepoetste verhaal van het kabinet is jou het meest bijgebleven als medewerker van de SP-fractie in de Tweede Kamer waar je van 2012 tot 2021 werkte?

‘Vooral de oorlog tegen Islamitische Staat in Irak en Syrië, in het bijzonder de discussie over burgerslachtoffers door inzet van Nederlandse F-16's. Continu vroegen Harry van Bommel en Sadet Karabulut, de Kamerleden waar ik toen voor werkte, hiernaar. De Nederlandse regering ontkende dat burgers waren gedood of wilde er geen uitspraken over doen, zogenaamd omdat dit de veiligheid van Nederlandse militairen in gevaar zou brengen.

Terwijl de lelijke, pijnlijke werkelijkheid jarenlang uit beeld werd gehouden, werd juist wel de indruk gewekt dat een ‘schone’ oorlog

werd gevoerd. Journalisten moesten eraan te pas komen om Nederlandse verantwoordelijkheid te onthullen voor een aanval op Hawija, Irak, in juni 2015 met zeker 85 burgerdoden – een van de bloedigste aanvallen in de oorlog tegen Islamitische Staat.

Dat waren intense, heftige debatten, waar de SP echt heel veel werk maakte van het boven tafel krijgen van de waarheid. Het recent gepubliceerde rapport naar de aanval op Hawija van de commissie-Sorgdrager, die stevige kritiek uit op de regering, is hier een resultaat van.’

Welke lessen zijn er naar aanleiding van jouw boek te trekken voor Kamerleden en activisten?

‘Dat je, juist als oorlog dreigt of uitbreekt en spanningen hoog oplopen, op je hoede moet zijn. Propagandagebruik is dan aan de orde van de dag. Oorlogen, waarvan achteraf vaak het nut niet wordt ingezien maar dan wel al veel dood en verderf hebben gezaaid, hebben propaganda nodig om gevoerd te kunnen worden. Want mensen zijn – gelukkig! – instinctief vaak tegen oorlog.

Door fabeltjes, bijvoorbeeld dat bommen vooral mensenlevens redden en democratie brengen, wordt oorlogsvoering mogelijk. Of door het creëren van angst en vijandbeelden. Het is belangrijk dat propaganda in een vroeg stadium wordt herkend en blootgelegd, want dat kan helpen bij het voorkomen of beëindigen van oorlog. Het opent ruimte voor vrede.’ <

CLAIM JE HUIS

Een onbetaalbaar kippenhok, dat is waar jongeren noodgedwongen in terecht komen als ze een woning zoeken. Als ze al een woning kunnen vinden. Of de huur kunnen betalen. Want met het grote woningtekort op de ‘woningmarkt’ en de lage jeugdlonen is een eigen thuis hebben voor veel jongeren vaak onmogelijk.

Bij een ‘wooncrisis’ zou je denken dat we allemaal klaarstaan en iedereen in Nederland samen zou werken om deze crisis op te lossen, toch? Niet is minder waar. Speculanten laten enorme panden leegstaan om zo de prijs op te drijven en meer geld te verdienen. Projectontwikkelaars bouwen liever kantoorpanden in plaats van betaalbare woningen voor jongeren, puur omdat dit hen meer geld oplevert. En als dan blijkt dat niemand op nog meer kantoorruimte zit te wachten laten ze hun panden leeg staan, want dat levert ze meer op.

Dit moet anders en daarom komt SP Jongeren samen met woningzoekende jongeren in actie om van leegstaande gebouwen betaalbare woningen te maken. Bij de aftrap van deze campagne gingen meer dan 50 jongeren in Arnhem met mensen in gesprek over de wooncrisis. De boodschap op straat was duidelijk: jongeren zijn helemaal klaar met het slappe gelul uit Den Haag. Ze zijn het zat om hun leven nog langer uit te stellen. Er zijn nu meer betaalbare woningen nodig.

In Leeuwarden kwam SP Jongeren daarom samen met een grote groep woningzoekende jongeren in actie om van het leegstaande UWW-kantoor woningen te maken. De wethouder wonen die aanwezig was zei dat hij niks aan de leegstand kon doen. Zijn oplossing was het splitsen en optoppen van woningen en het aanmoedigen van hospiteren. Een schijnoplossing waarmee jongeren weggestopt worden in nog kleinere kippenhokken.

Onze oplossing is simpel. Leegstand moet verboden worden. Pandjesbazen die hun panden te lang leeg laten staan zouden onteigend moeten worden en de gemeentes moeten het heft weer in eigen handen nemen om woningen te bouwen en leegstaande panden bewoonbaar te maken.

Daarom roepen we alle jongeren in heel Nederland op om de petitie te ondertekenen op meedoen.sp.nl/claimjehuis en samen met ons actie te voeren voor het bouwen van betaalbare woningen in leegstaande panden door heel het land!

SP JONGEREN

**JIMMY DIJK IN GESPREK
MET FILOSOOF THJS LJUSTER**

‘RADICAAL- RECHTS

TREKT EEN ROOKGORDIJN OP’

Trump in Amerika, Meloni in Italië, Milei in Argentinië, Orbán in Hongarije, de AfD in Duitsland en Wilders in Nederland – in heel de westerse wereld zijn rechtsradicale politici in opmars. Hoe moeten wij als socialisten daarnaar kijken en wat kunnen we doen? Jimmy Dijk ging erover in gesprek met de Groningse cultuurfilosoof Thijs Lijster, die in boeken als *Wat we gemeen hebben* (2022) en *Frankfurter Schule* (2024) kijkt naar de opkomst van de rechtsradicalen en de neoliberale oorzaken daarvan. Een verdiepend gesprek over een complex probleem: ‘Eigenlijk moet dat belerende ‘linkse vingertje’ een middelvinger worden, én een wijsvinger die naar de toekomst wijst.’

Het gesprek begint bij Trump. Of eigenlijk bij een citaat dat ‘viraal ging’ bij Trumps eerste verkiezingsoverwinning in 2016. Dat citaat kwam toen van de linkse Amerikaanse filosoof Richard Rorty, die eind jaren ‘90 al had gewezen op het gevaar van ‘cultureel links’, dat vooral bezig is met identiteitspolitiek en niet meer met ouderwetse ‘working class politics’. Daardoor, zo waarschuwde Rorty, zal de werkende klasse zich niet meer vertegenwoordigd voelen door linkse politici en zelfs een hekel krijgen aan thema’s die met identiteitspolitiek te maken hebben, zoals feminisme en antiracisme. Thijs legt uit: ‘Als dit zo doorgaat, zei Rorty, zal er vroeg of laat een autoritaire leider – een ‘strong man’ – opstaan en die zal de stem winnen van de verwaarloosde, ontevreden werkende klasse. En dan zal er korte metten worden gemaakt met veel verworvenheden van links, zoals de rechten van vrouwen, homo’s en zwarte Amerikanen. Toen Trump in 2016 won van Hilary Clinton, vonden veel mensen die analyse van Rorty heel vooruitziend. Daarom werd dat destijds massaal gedeeld op sociale media. Ook omdat het liet zien hoe lang dat proces al gaande was in de VS.’

GEEN IDENTITEITSPOLITIEK ZONDER KLASSENPOLITIEK

Jimmy knikt instemmend: ‘Doordat partijen als de PvdA in Nederland met de neoliberale wind gingen meewaaien, werd links vooral geassocieerd met het belerende ‘linkse vingertje’ en minder met het opkomen voor de werkende klasse. Ik hoor dat vaak van mensen op straat, als ze uitleggen waarom ze niet meer links stemmen. ‘We moeten al zoveel en we mogen zo weinig’, zei ooit eens iemand tegen me.’ Links heeft een imago-probleem, meent ook Thijs: ‘Dat is een beeld van links waar rechts nu heel succesvol gebruik van maakt. Zij zeggen: ‘Pas maar op, als links aan de macht komt, dan mag je geen auto meer rijden, niet meer op vakantie met het vliegtuig, niet meer barbecueën, je mag geen foute grappen meer maken en je mag niet meer flirten. Maar als je bij ons komt, dan mag dat allemaal wel.’

Het probleem is kortom dat linkse vormen van identiteitspolitiek zoals feminisme en antiracisme, maar bijvoorbeeld ook de milieubeweging zijn losgeraakt van linkse klassenstrijd? ‘Exact’, meent Thijs: ‘Identiteitspolitiek is gekaapt door een elite, een maatschappelijke bovenlaag, waardoor dit een bepaalde kant op is gestuurd: meer vrouwen in het bestuur van bedrijven en dergelijke. Maar dat is niet het kernpunt waar feminisme om zou moeten draaien.’ Jimmy: ‘Daarmee zeg je natuurlijk niet dat dat

volstrekt onbelangrijk is. Maar ik vond Thatcher ook niet de beste president die we ooit hebben gehad in de wereld, integendeel. Feminisme moet meer zijn dan vrouwen in topposities.’ Thijs knikt: ‘Toen de radicaalrechtse Meloni de verkiezingen won en premier van Italië werd, zei Hilary Clinton: ‘Het is altijd goed om een vrouw aan het roer te hebben.’ Maar dat is natuurlijk onzin.’ Ook al is Meloni een vrouw, haar radicaalrechtse partij Fratelli d’Italia gaat recht tegen het feminisme in.

‘Zo bezien is er zeker een linkse kritiek mogelijk op identiteitspolitiek’, licht Thijs toe, ‘namelijk als identiteitskwesities los worden gezongen van een klassenanalyse. Maar ik denk niet dat er per se een tegenstelling is tussen klassenpolitiek en identiteitspolitiek. Het gaat in mijn ogen verkeerd als je tegen iemand zegt: ‘De strijd die jij voert tegen racisme of voor feminisme is niet belangrijk, we moeten eigenlijk klassenstrijd voeren.’ Nee, we moeten die twee dingen altijd samen zien, identiteitspolitiek moet altijd hand in hand gaan met klassenpolitiek. Om een simpel voorbeeld te noemen, een belangrijk punt voor de feministische strijd is betaalbaar wonen. Als je als vrouw te maken hebt met huiselijk geweld, en je probeert uit die situatie te komen, dan moet je een betaalbare woning kunnen vinden. Anders blijf je afhankelijk van je man. Maar betaalbaar wonen is natuurlijk belangrijk voor héél de werkende klasse. Zo zie je hoe feministische strijd en klassenstrijd samengaan.’

‘Gelijke beloning is ook zo’n voorbeeld waar de feministische strijd en de klassenstrijd samenvallen’, aldus Jimmy: ‘In sectoren waar traditioneel veel vrouwen werken, zoals de thuiszorg en de schoonmaak, zie je heel lage lonen en onzekere contracten. Het zou een overwinning zijn voor de werkende klasse, maar ook een feministische overwinning als daar betere arbeidsvoorwaarden afgedwongen kunnen worden.’

VAN NEOLIBERALISME NAAR EXTREEMRECHTS

Thijs heeft echter ook bedenkingen bij Rorty’s verklaring van de opkomst van radicaalrechts: ‘Er zit zeker een kern van waarheid in. Maar waar we voorzichtig mee moeten zijn, is het verhaal dat het specifiek de arbeidersklasse is die massaal is overgelopen van links naar extreem-rechts. Die analyse wordt niet gestaafd door de feiten, omdat je ziet dat de meest fanatieke aanhangers van extreem-rechts meestal niet zitten bij de laagst verdienende groepen, maar eerder bij de middenklasse, vooral de lagere middenklasse.’ Jimmy: ‘Vooral dat deel van de middenklasse dat veel te verliezen heeft en >

‘Neoliberalisme heeft de voedingsbodem gecreëerd voor rechts-populisme.’

daardoor erg onzeker is.’ ‘Precies’, meent Thijs: ‘Het gaat vaak om een vorm van statusangst. Men is bang zijn maatschappelijke positie te verliezen. Dat zeiden de neomarxistische filosofen in de jaren ‘30 al: de kern van het fascisme zit in de lagere middenklassen, die bang zijn om te verliezen wat ze hebben en last hebben van gekrenkte trots. In het geval van Duitsland kwam dat natuurlijk ook door het verliezen van de Eerste Wereldoorlog. Ook Trump appelleert duidelijk aan een gevoel van gekrenkte trots. Zijn slogan is niet voor niets: ‘Make America great again.’ Blijkbaar voelen veel Amerikanen dat hun status niet meer is wat deze vroeger was.

De opkomst van rechtsradicalen komt volgens Thijs dus niet uitsluitend doordat linkse partijen als de PvdA met het neoliberalisme zijn meegegaan en zich daardoor van de werkende klasse vervreemd hebben. ‘Dat beeld is wel een beetje terecht’, zegt hij, maar de oorzaken gaan dieper en hebben te maken met de invloed van het neoliberalisme op héél de samenleving. Jimmy: ‘Dat vond ik ook interessant aan je boek *Wat we gemeen hebben*, waarin je het hebt over de ‘neoliberale persoonlijkheid’, als hedendaagse versie van de ‘autoritaire persoonlijkheid’ die in de jaren ‘30 het fascisme voedde. Kun je dat verder uitleggen?’

Thijs knikt: ‘Het neoliberalisme heeft de voedingsbodem gecreëerd voor het hedendaagse rechts-populisme en fascisme. Het neoliberalisme, met z’n nadruk op concurrentie en vrije-marktwerking, leidt tot veel onzekerheid en kwetsbaarheid. En binnen het neoliberalisme wordt die kwetsbaarheid dan gezien als je eigen schuld: als je succes hebt, is dat je eigen verdienste, maar als je faalt, dan heb je dat ook helemaal aan jezelf te danken. Daardoor ervaren mensen een constante druk om aan de juiste kant van het hek terecht te komen, bij de winnaars, niet bij de verliezers. Daar hoort een houding bij van ‘naar boven likken en naar beneden trappen’. Dat is wat ik bedoel met de ‘neoliberale persoonlijkheid’. Dat zie je heel duidelijk bij hedendaagse vormen van extreem-rechts. Kijk naar Trump, die constant spreekt van ‘winners’ en ‘losers’.’

DE MYTHE VAN KAPITALISTISCH LEIDERSCHAP

Ook het huidige idee van de autoritaire leider – de spreekwoordelijke ‘sterke man’ – wordt volgens Thijs sterk door het neoliberalisme gekleurd. Thijs legt uit: ‘Het specifiek neoliberale van extreemrechts nu is de constante ophemeling van de kapitalist, of eigenlijk de super-kapitalist. Neem figuren als Musk, Bezos en natuurlijk Trump zelf. Ze profileren zich als succesvolle zakenmannen, *self-made men*, wat natuurlijk een complete mythe is, want ze werden allemaal met een gouden lepel in de mond geboren.’

‘Maar’, vervolgt Thijs, ‘het is helaas wel een mythe die tegenwoordig

bij veel mensen aanslaat. In de huidige neoliberale vorm van extreemrechts zijn de ‘succesvolle zakenmannen’ de ideale leiders, die ons weer moeten laten winnen. Het is een verheerlijking van de ‘winnaars’, ten koste van de ‘verliezers’. Daarom openen ze massaal de aanval op het ‘vertroetelen van de *losers*’, zoals werklozen en minderheden. Niet voor niets richt Musk zijn pijlen op tal van inclusiviteits- en diversiteitsprogramma’s in de VS, waar juist de mensen aan de onderkant van de samenleving het meeste van profiteren.’ En niet voor niets werd het systeem van sociale zekerheid onlangs nog door Musk ‘de grootste vorm van oplichting ooit’ genoemd.

Jimmy: ‘Wat ze eigenlijk doen met dat neoliberale ‘blaming the victim’ is verdeeldheid creëren, zondebokken aanwijzen.’ ‘Precies’, meent Thijs: ‘Die zondebokpolitiek is duidelijk een afleidingsmanoeuvre.’ Het neoliberale kapitalisme faalt op alle fronten, maar in plaats dat dát benoemd wordt, krijgen migranten de schuld van alle problemen, van de wooncrisis tot en met de tekorten in de zorg.

‘Met die zondebokpolitiek trekken radicaalrechtse politici een rookgordijn op’, meent Jimmy: ‘Om maar te verbergen dat ze óf niet leveren – wat in het geval van minister Faber heel zichtbaar is – óf dat ze de belangen van de rijken dienen. Als Faber bijvoorbeeld zegt: ‘Ik ga de asielmigratie inperken’, dan laat ze vervolgens het hele systeem vastlopen, om dat probleem maar levendig te houden. Vervolgens is ze dan een miljard euro kwijt aan commerciële beunhazen, die de uit de hand gelopen opvangproblemen moeten oplossen met hotels en opvangboten. Zij verdienen daar soms 200 à 300 euro per persoon per nacht aan. Soms zitten er zelfs makelaars tussen die een ton per dag verdienen aan dit door de minister zelf gecreëerde probleem.’

ZONDEBOKPOLITIEK ALS ROOKGORDIJN

Thijs licht toe: ‘Ook daarin zie ik een duidelijke parallel met de analyse van neomarxistische filosofen in de jaren ‘30. Zij wezen op de motieven van de grootindustriëlen – Duitse bedrijven als IG Farben en Volkswagen – die zich achter Hitler schaalden. De kapitalisten dachten: ‘Zolang Hitler het over de Joden heeft, heeft hij het in ieder geval niet over ons!’ Door de Joden de schuld te geven van alle problemen nam Hitler de wind uit de zeilen van het socialisme en het communisme, en dat vonden de kapitalisten natuurlijk geweldig. Nu zie je iets soortgelijks gebeuren. Extreemrechts wijst zondebokken aan, en de grote kapitalisten profiteren daarvan, want zij blijven buiten schot. Trump doet daar niet eens geheimzinnig over: tijdens zijn inauguratie werd hij omringd door de rijkste mensen ter wereld, zoals Musk, Bezos en de eigenaars van Google en Facebook. Die hadden een paar jaar geleden nog regenboog- en Black Lives Matter-vlaggen in hun logo’s staan. Nu lopen ze achter Trump aan.’

‘LINKS VINGERTJE’ MOET MIDDELVINGER WORDEN

Wat moet socialistisch links doen om het tij te keren? Thijs: ‘Eigenlijk moeten we dat belerende ‘linkse vingertje’ veranderen, ten eerste in een middelvinger richting extreemrechts. We moeten veel harder strijden tegen fascisme. Dus ook het beestje bij de naam noemen en duidelijk maken hoe gevaarlijk de opkomst van extreemrechts is.’ ‘En natuurlijk moeten we de strijd aangaan met de macht van het grootkapitaal’, voegt Jimmy toe: ‘Daarom hameren wij er in de partij ook op dat we de huidige migranten-analyse in de samenleving moeten vervangen door een klassenanalyse. We moeten laten zien dat niet de migranten de schuld zijn van de wooncrisis, de druk op de gevangenen of de druk in de zorg, maar dat er steeds keiharde neoliberale bezuinigingen en een kapitalistisch verdienmodel achter zitten.’

‘Eigenlijk geldt dat voor alle problemen die tegenwoordig spelen’, licht Jimmy toe, ‘ook als er geen link met migratie is, bijvoorbeeld als het gaat om landbouw, veehouderij en stikstof. Veel mensen zien dat laatste eerder als

Mail jouw vragen en ideeën voor de SP of de mensen die we spreken naar tribune@sp.nl.

een cultureel thema – het boerenleven dat bedreigd wordt –, maar ook hierbij gaat het om verkeerde verdienmodellen. Een boer wordt bijvoorbeeld uitgebuit door een bank, een veevoederbedrijf en een mestbedrijf en kan daardoor geen boterham verdienen, ook al heeft hij 90 koeien. Dat was 40 jaar geleden totaal anders. Dat komt door het verdienmodel dat er nu achter zit. Dat is wat wij bedoelen als we zeggen dat we de klassenanalyses meer op de voorgrond willen plaatsen.’

GEMEENSCHAPSZIN NIET ZOMAAR EEN VERHAALTJE

‘Tegelijk moet dat ‘linkse vingertje’ ook een wijsvinger worden, die naar de toekomst wijst’, aldus Thijs: ‘Links moet een aantrekkelijke toekomstvisie formuleren, als alternatief voor rechts. Ik denk dat dat zeker kan. Ik denk dat er vormen van gemeenschappelijke welvaart mogelijk zijn, zoals toegankelijk openbaar vervoer, toegankelijk onderwijs, en toegankelijke voorzieningen als zwembaden, bibliotheken of theaters. Dat zijn dingen waar mensen uit de werkende klasse elkaar kunnen vinden, een bron van gemeenschappelijke trots.’ Jimmy merkt op: ‘Dat sluit ook goed aan bij je boek *Wat we gemeen hebben*, waar je het hebt over het belang van de ‘commons’, wat vroeger de ‘meenten’ werden genoemd. Dus de publieke ruimtes, collectieve voorzieningen en dingen die we in gedeeld bezit hebben en samen beheren.’

‘Precies’, zegt Thijs, ‘Wat ik in mijn boek wilde laten zien is dat gemeenschapszin niet zomaar een verhaaltje is wat je elkaar vertelt, maar dat het

alleen kan bestaan door dagelijks elkaar tegen te komen en met elkaar om te gaan. Maar daar heb je publieke ruimtes en gedeelde voorzieningen voor nodig. Door die te privatiseren of daarop te bezuinigen, heeft het neoliberalisme de gemeenschapszin kapotgemaakt. Hier ligt een kans voor links. Bij extreemrechts blijft gemeenschapszin altijd steken in praatjes over volk, etniciteit of kleur. Maar als je niet de juiste infrastructuur hebt, als je geen collectieve plekken of voorzieningen hebt, dan komt die gemeenschapszin niet van de grond. Dat zie je terug in de overeenkomst tussen de woorden ‘meent’ en ‘gemeenschap’. Dat wil zeggen, gemeenschap wordt altijd gebouwd op ‘meenten’, dus op dingen die we delen of die publiek toegankelijk zijn. Gemeenschapszin gaat om wat je ‘ge-meen’ hebt, zoals de wijk waar je samen leeft, het buurtcentrum waar je samen activiteiten doet, of het café waar je elkaar ontmoet.’

Jimmy vult aan: ‘Daarom zet de SP in de nieuwe wooncampagne ook in op wooncoöperaties, waarin huurders samen hun huizen bezitten en beheren. Dat geeft huurders niet alleen meer macht, maar het schept ook gemeenschap.’ Thijs: ‘Sowieso zie je deze coöperatieve beweging steeds meer oprukken in Nederland, een hoopvolle ontwikkeling. Je hoort overal over initiatieven van mensen die samen een buurtsuper of een buurtcafé gaan beheren. Links moet dat volop steunen. Door in te zetten op gemeenschappelijke voorzieningen kan links het thema van gemeenschapszin bij rechts vandaan kan halen.’ <

Film: Iedereen is van de wereld

EEN GESPREK MET DE MOEDER VAN MAARTJE

'Mam, ik ga een brief schrijven, maar dan moet je wel naast me komen zitten, want het is heel moeilijk om op te schrijven dat je dood gaat.'

Zondag 9 februari was in het stijlvolle Tuschinski de première van *Iedereen is van de wereld*. Deze sprankelende en ontroerende film vertelt het waar-gebeurde verhaal van Maartje van Winkel en Derakshan Beekzada – twee tienermeiden die in 2004 in dezelfde klas komen. Ze worden hartsvriendinnen, onder uiterst moeilijke omstandigheden: Maartje heeft kanker en weet dat ze zal sterven, Derakshan is een Afghaanse vluchteling die van VVD-minister Verdonk terug naar Afghanistan moet. De Tribune sprak met Judith Eijkel-Koorn, de moeder van Maartje en SP-lid, over de bijzondere gebeurtenissen van toen en de boodschap van de film nu.

Als Maartje na een jarenlange lijdensweg van haar arts te horen heeft gekregen dat ze terminale kanker heeft en niet meer lang zal leven, krijgt Derakshan een brief van de IND op de mat: ze moet met haar ouders en broer terug naar Afghanistan, waar ze in 2000 gevlucht zijn voor de Taliban. Inmiddels zijn de Amerikanen de baas in Afghanistan en heeft Rita Verdonk, de minister van Vreemdelingenzaken, het land weer 'veilig' verklaard. Voor beide meisjes stort de wereld in.

Dan komt Maartje met een verbluffend plan: ze schrijft een brief aan Verdonk waarin ze voorstelt dat Derakshan haar plekje in Nederland krijgt als Maartje er straks zelf niet meer is: dan kan zij mijn sofnummer en studiebeurs krijgen, ze hoeft niks te kosten. Voor Judith, de moeder van Maartje, zal het altijd een levendige herinnering blijven: 'Het was ontzettend moeilijk voor Maartje om dat te schrijven. Ze zei: Mam, ik ga een brief schrijven, maar dan moet je wel naast me komen zitten, want het is heel moeilijk om op te schrijven dat je dood gaat. Het was niet zomaar een onbezonnen actie, ze had er heel goed over nagedacht. Toen de brief klaar was, zei ze: 'Maar wat als ik nou niet dood ga, als ik toch weer beter word?' Toen zei ik: 'Nou, ik geloof dat we dan allemaal de vlag uithangen, dus daar hoeft je niet bang voor te zijn.'

Ongelooflijk wijs en moedig voor een 14-jarig meisje. Judith knikt en vertelt: 'Toen Maartje op het Jeugdjournaal gevraagd werd hoe ze op het idee was gekomen om haar plek aan Derakshan af te staan, zei ze: 'Ik wilde nog iets leuk... nee, iets moois doen met mijn leven.' Ze corrigeerde dus zichzelf. Dat vind ik het veelzeggendste zinnetje dat ze ooit heeft uitgesproken. Ze wilde iets moois doen met haar leven, ze wilde iets

betekenen voor de wereld. Ik had die laatste twee jaar van haar leven steeds het idee: ze is net zo oud als ik. Maar ze was een tiener, een kind nog eigenlijk.'

TEGEN DE TIJDGEEST IN

Als in Maartjes omgeving bekend wordt dat ze een brief aan Verdonk heeft geschreven, en wat erin stond, slaat dat in als een bom. 'Ze ging in tegen de mores van die tijd, dat je vooral voor jezelf op moet komen,' zei de conrector van Maartjes school: 'Toen ze besepte dat haar wereld eindig was, vroeg ze zich af wat ze nog voor een ander kon doen.' Het nieuws van Maartjes brief aan Verdonk gaat rond als een lopend vuurtje en de zaak krijgt landelijke bekendheid als Maartje en Derakshan meerdere keren hun verhaal bij het Jeugdjournaal vertellen. Er verschijnen artikelen in de krant, ook andere tv-programma's geven er aandacht aan.

In de maanden daarvoor komt er een maatschappelijke beweging op gang – onder andere vanuit school – om de dreigende uitzetting van Derakshan en haar familie te voorkomen: Derakshan spreekt vloeiend Nederlands, is de beste van haar VWO 3-klas, haar ouders zijn allebei ernstig ziek en hebben medische zorg nodig, hun huis in Afghanistan is verwoest, ze hebben er totaal geen familie meer, en of ze inderdaad veilig zullen zijn voor de Taliban is maar de vraag. Waarom zou je dit gezin in godsnaam terugsturen naar Afghanistan? Waar de superslimme Derakshan als meisje sowieso nauwelijks onderwijs kan volgen of een carrière kan opbouwen? Maar Verdonk is onvermurwbaar: 'We hebben nu eenmaal wetten in Nederland', zegt ze met droge ogen voor de camera van het Jeugdjournaal als ze Maartje thuis bezoekt. Drie maanden later, op een maandagochtend in april 2005, sterft de 14-jarige Maartje, onzeker over de toekomst van haar vriendin.

Maar het verhaal van Maartje en Derakshan is dan nog niet voorbij – nog lang niet. De advocaat van Derakshans familie weet hun zaak bij de rechter aan te kaarten, met succes: het gezin krijgt een tijdelijke verblijfsvergunning. Ze kunnen even rustig ademhalen, maar het zwaard van Damocles blijft boven hun hoofden hangen – uitzetting naar Afghanistan blijft mogelijk. Tôt er in 2007, mede door acties van de SP, een generaal pardon komt voor een grote groep asielzoekers (voor mensen die al zes jaar of langer op een definitieve uitspraak wachten). Ook Derakshans familie mag definitief blijven. Ondertussen blijft Derakshan het uitstekend doen op school; uiteindelijk maakt ze zelfs haar droom waar om arts te worden. Ook Maartjes wens komt daarmee – alsnog – uit. 'Ik wilde altijd arts worden, dus dat kan zij dan in mijn plaats doen', had Maartje gezegd op het Jeugdjournaal. Daarmee sluit zich, op wonderlijke wijze, de cirkel.

DE KRACHT VAN EEN TOEVALLIGE VRIENDSCHAP

Dat ze bij elkaar in de klas kwamen, was puur toeval, vertelt Judith: 'Na een jaar vanwege haar ziekte niet naar school te zijn gegaan, kwam Maartje in de derde klas van het VWO. Op school kwam ze bij de kluisjes Derakshan tegen. Ze raakten meteen in gesprek en vanaf dat moment waren ze vriendinnen. Ik denk dat dat kwam omdat ze, ondanks hun verschillende achtergronden, ook heel veel gemeen hadden. Ze waren allebei 'anders': de één droeg een hoofddoek, de ander liep met krukken. >

'Maartje ging in tegen de mores van die tijd, dat je vooral voor jezelf op moet komen.'

De trailer van de film en het interview met Maartje uit 2004 zijn te bekijken op de website van het Jeugdjournaal: sp.nl/iedereen-wereld

Stills uit de film 'Iedereen is van de wereld'

Ze kenden allebei tegenslag, pijn, verdriet, en de dreiging van de dood. Dat herkenden ze in elkaar.' Een toevallige vriendschap tussen twee, door het leven getekende tienermeiden.

Een vriendschap met een enorme impact, die nu – 20 jaar later – nog steeds nagalmt. 'Waarom het zoveel losmaakte en nog steeds zoveel losmaakt, komt denk ik doordat het verhaal van Maartje en Derakshan al deze problemen een menselijk gezicht geeft', zo vertelt Judith: 'Iedere kankerpatiënt is een mens. Iedere asielzoeker is een mens. Zij zijn geen nummers of gevallen, ze zijn mensen – net als jij en ik. Politici als Verdonk destijds en Wilders en Faber nu kunnen alleen dat hardvochtige beleid voeren door de menselijkheid eruit te halen: door asielzoekers niet als individuele mensen maar als gezichtsloze groep te behandelen.'

Dat maakt het verhaal van Maartje en Derakshan nog steeds super actueel: 'Toen hadden we Verdonk, nu hebben we Faber en die is nog erger.' Volgens Judith was deze actualiteit ook wat regisseur Marc de Cloe motiveerde om er een film van te maken: 'Hij zei: Ik wil de jeugd laten zien wat compassie met andere mensen betekent en dat

je altijd wat kunt doen, dat je altijd een verschil kunt maken. Daarin heeft hij gelijk. Je kunt soms denken: wat kan ik in mijn eentje nou doen? Maar wat je ook doet, het doet er altijd toe. Kijk naar Maartje: ze was doodziek, wat kon zij doen om haar vriendin te helpen? Nou, heel veel dus. En natuurlijk is er de waarde van menselijkheid, om altijd de mens in de ander te blijven zien. Ook dat is een boodschap van de film.'

DUIZEND GEKNAKTE ROZEN

De film volgt het verhaal van Maartje en Derakshan op de voet, maar wijkt op een aantal punten ook af. Zo zijn de namen veranderd: Maartje heet in de film 'Ariane' (Maartjes tweede naam) en Derakshan heet 'Zahra'. Het grootste verschil zit 'm in hoe de film het protest in beeld brengt dat vanuit school is georganiseerd om Derakshan te laten blijven. Vlak voor de Kerst van 2004 gaan alle duizend leerlingen van de school – inclusief Derakshan, Maartje en haar moeder, en enkele leraren – met bussen naar Den Haag om daar duizend rozen en duizend handtekeningen aan minister Verdonk aan te bieden. Maar ondanks

haar belofte dat ze de petitie in ontvangst zou nemen en met de kinderen in gesprek zou gaan, besluit Verdonk níet naar buiten te komen. 'Vanwege de veiligheidssituatie', laat ze via een woordvoester weten. De kinderen zijn diep, diep teleurgesteld en voelen zich ontzettend geschoffeerd. Zijn de doorns van hun duizend rozen dan zó gevaarlijk?

In de film loopt het protest dan grandioos uit de hand: er worden eieren gegooid tegen het raam waar de minister zich laat zien, de politie grijpt hardhandig in, er wordt vuurwerk afgestoken, en Zahra moet Ariane in haar rolstoel halsoverkop wegduwen om aan de rel te ontkomen.

Voor de eieren tegen het raam van de minister zijn leuk om te zien, maar het is pure fictie. 'Dat is in het echt niet zo gebeurd', vertelt Judith: 'Al die meiden en jongens waren wel ontzettend boos dat Verdonk niet naar buiten kwam. Maar ze hebben zich steeds uiterst netjes gedragen, er was geen enkele wanklank. Dat vind ik persoonlijk wel jammer, dat het in de film uit de hand loopt. Maar de regisseur vond dat toch een goed idee. De film is gericht op pubers en dan is een beetje actie wel handig.'

ONGEMAKKELJK BEZOEK VAN VERDONK

Wat wél echt is gebeurd, en wat de film waarheidsgetrouw laat zien, is het bezoek van Verdonk in januari van 2005 bij Maartje thuis. Verdonk had toen al flink wat negatieve publiciteit over zich heen gekregen. 'Op de brief van Maartje had ze totaal niet gereageerd', vertelt Judith, 'En Verdonk was ook niet naar buiten gekomen tijdens de rozenactie. Dat werd allemaal breed uitgemeten in het Jeugdjournaal en in de kranten. Deze media-aandacht dwong Verdonk om hier aandacht aan te besteden, anders zou ze wel heel

kil overkomen. En dus kregen we een telefoontje van Verdonks persvoorlichtster. Die begon niet met de vraag: 'Hoe gaat het met uw dochter? Leeft ze nog?' Ze deelde alleen maar mee dat Verdonk bij ons thuis wilde komen, voor een gesprek.'

Wat zich dan afspeelt, kan alleen maar surrealistisch genoemd worden. Samen met Derakshan, nog twee klasgenoten en haar zus ontvangt een sterk vermagerde Maartje – een hoofdhoek om vanwege de chemo – Verdonk in de woonkamer. De minister gaat nerveus tegenover hen zitten en steekt van wal. 'Afghanistan is nu veilig', zegt ze, 'dat heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken laten weten; die hebben informatie over elk klein dorpje in Afghanistan. Ze weten precies waar overal de kerk staat.' De meisjes reageren verbluft: kerken, in Afghanistan? Verdonk gaat stoïcijns verder: 'Het is nou eenmaal de schuld van je ouders dat je hier bent, dat is niet mijn verantwoordelijkheid.'

Als de meisjes aanvoeren dat Derakshan in Afghanistan haar school niet kan afmaken en al helemaal geen arts kan worden, antwoordt Verdonk: 'Derakshan kan toch ook iets anders worden dan arts? Ze kan bijvoorbeeld een bloemenstalletje openen, of meehelpen huizen bouwen.' Weer reageren de meisjes verbluft: een 15-jarig meisje dat huizen bouwt, in Afghanistan? Zo gaat het gesprek verder, waarbij Verdonk een schokkend gebrek aan empathie vertoont en niet op de hoogte blijkt van de gezondheidsproblemen van Derakshans ouders en het feit dat ze geen familie in Afghanistan meer hebben. Steeds hamert Verdonk op de Vreemdelingenwet, die nou eenmaal is zoals die is. 'Kunnen we die wet dan niet beter een vreemde wet noemen, in plaats van Vreemdelingenwet?', stelt een van de meiden voor.

Judith Eijkel-Koorn schreef in 2018 het boek *Monument voor Maartje* over het verhaal van Maartje en Derakshan en het medisch falen waardoor haar dochter te laat de juiste diagnose en behandeling kreeg. De gehele opbrengst van het boek gaat naar medisch kankeronderzoek. Het boek is verkrijgbaar door te mailen naar: monumentvoormartje@gmail.com

Derakshan Beekzada en Judith Eijkel-Koorn tijdens de première van 'Iedereen is van de wereld'.

...EN DE WERELD IS VAN IEDEREEN!

Wat de film ook toevoegt aan het verhaal van Maartje en Derakshan is het iconische nummer 'Iedereen is van de wereld' van The Scene, gezongen door Thé Lau. In de film besluiten Ariane en Zahra dit lied te zingen tijdens een karaoke-feest op school. Maar, vertelt Judith, dat is verzonnen voor de film: 'Maartje zou het wel prachtig hebben gevonden. De jonge mensen die het opnieuw hebben ingezongen, hebben dat ook heel mooi gedaan. En het is natuurlijk een prachtige tekst, vooral de tweede zin van het refrein past perfect bij de boodschap van de film.' Het nummer van The Scene geeft de film niet alleen een pakkende titel, maar vormt ook een perfecte muzikale omlijsting voor het verhaal. Bij de aftiteling zien we filmpjes voorbij komen van jongeren die op het nummer dansen: een levendige afsluiting van een prachtige, soms loodzware film over diep lijden en sterfelijkheid, maar ook over de kracht van vriendschap, menselijkheid, solidariteit en collectieve actie. Een verademing in het huidige politieke klimaat. <

Stills uit het Jeugdjournaal-interview uit 2004 met Maartje en Derakshan.

TEAM COMMUNICATIE

Team Communicatie: vlnr. Peter Sas, Maurits Gemmink, Miloš Todorović, Joshua Versijde, Lourens van Hoorn.

De SP is meer dan je denkt. Jimmy Dijk is hét gezicht van de SP, samen met onze andere Kamerleden. Maar daarachter gaat een groot organisme schuil: een levend geheel van actievoerders, afdelingen, teams, medewerkers, bestuurders, volksvertegenwoordigers en de Partijraad. Wie zijn zij en wat doen zij? In deze Tribune besteden we aandacht aan het communicatieteam, dat onder leiding van Miloš Todorović de boodschap van de SP naar buiten brengt.

Wat doet het communicatieteam?

Miloš: 'Wij zijn constant bezig met zo goed, simpel en duidelijk mogelijk de standpunten en idealen van de SP over te brengen aan een zo groot mogelijk publiek. Dat doen we naar buiten toe, naar de mensen die nog geen SP-lid zijn, maar ook naar onze leden. Bijvoorbeeld via onze wekelijkse nieuwsbrief en de Tribune. Maar de communicatie naar buiten toe is veel omvangrijker en complexer. Zo onderhouden we contacten met journalisten, we zorgen dat onze Kamerleden bij talkshows komen, we schrijven persberichten en maken korte berichten voor de sociale media.'
Peter: 'En we helpen de afdelingen bij het maken flyers en kranten. Zodat heel Nederland ziet wat wij lokaal doen en wat onze manier van werken is.'

Gaat het alleen om tekst, of doen jullie ook de vormgeving?

Maurits: Als grafisch vormgever ben ik medeverantwoordelijk voor de visuele huisstijl van de SP. Sinds 2006 hebben we bij de SP een heel sterke visuele uitstraling, destijds ontworpen door ontwerp bureau Thonik. Zij hebben daar een designprijs mee gewonnen. Heel lang heeft dat het beeld van de SP bepaald. De laatste jaren proberen we dat te vernieuwen en zijn we op

zoek naar nieuwe visuele uitingsvormen. Dat zie je nu duidelijk terug in de wooncampagne, waarvoor ik het logo heb gemaakt. Qua vormgeving laten we zien dat we stappen vooruit maken en met een nieuwe SP bezig zijn.'

Hoe belangrijk zijn de sociale media, om de SP-boodschap naar buiten te brengen?

Joshua: 'De sociale media zijn steeds belangrijker geworden. Wij zijn daar ook steeds professioneler in geworden. Eerst was Facebook heel groot en daarop communiceer je vooral met tekst en afbeeldingen. Toen kwam Instagram, waar de tekst minder centraal staat en vooral de foto's belangrijk zijn. Tegenwoordig zitten heel veel mensen op TikTok, niet alleen jongeren maar ook volwassenen, en daar draait het meer om video's. En ik moet zeggen: op TikTok loopt de SP redelijk voorop, vergeleken met veel andere partijen.'
Lourens: 'Mijn specifieke taak daarin is actuele nieuwsberichten schrijven en korte video's maken waarin de boodschap van de SP goed naar voren komt. Die verspreiden we dan op de sociale media.'
Peter: 'Ook de nieuwe Tribune-podcasts verspreiden we online. In de podcasts laten we onze Kamerleden in gesprek gaan met bekende Nederlanders of deskundigen over belangrijke onderwerpen. Ik maak daar dan artikelen van voor de Tribune.'

Hebben jullie tot slot nog een boodschap aan alle SP-leden en de lokale afdelingen?

Miloš: 'Wij denken en helpen graag mee met afdelingen voor vormgeving, aanwezigheid op sociale media, flyers en afdelingskranten. Of als afdelingen vragen hebben over hoe om te gaan met de pers. En natuurlijk horen we graag hoe mensen over bepaalde thema's denken. Mensen kunnen ons altijd mailen via: communicatie@sp.nl'

'CONTACTEN MET MENSEN ZIJN BELANGRIJKER DAN DE STUDIE'

Amsterdammer **Cuno Nasserie (24)** studeert Computer Science, maar zijn hart ligt buiten de universiteit. 'Onder mensen zijn, actievoeren en de wereld een beetje beter maken. Daar besteed ik meer aandacht aan.'

En waar ontmoet je die mensen?

'Eerst bij mijn studentenvereniging, maar nu via de SP en bij Duwoners. Dat is de belangenvereniging van huurders van DUWO, de grote verhuurder voor studenten. Met Duwoners ondersteunen we bewonerscommissies en helpen we die opstarten. En bij de SP ben ik voorzitter van de jongeren in Amsterdam. We houden ons met van alles bezig: de langstudeerboete, acties voor Palestina, de huisjesmelker van het jaar-verkiezing en nu met een heel toffe actie in de Molenwijk tegen de tocht-, vocht- en schimmelproblemen.'

Hoe zie je de toekomst? Verlies je als linkse jongere niet de moed door alles wat er nu in de wereld gebeurt?

'Nee, ik denk dat het ons juist helpt, dat het ons meer kracht geeft. Politiek is lange tijd minder belangrijk gevonden. Dat zie je nu veranderen. Steeds meer jongeren gaan zich inzetten voor een betere wereld. Ook bij ons sluiten ze zich meer en meer aan.'

Je houdt van mensen, maar je gaat er ook graag alleen op uit...

'Ja, ik maak lange tochten op mijn scooter, naar Oostenrijk bijvoorbeeld. Gewoon zonder planning gaan rijden en maar zien waar je een camping vindt. Heerlijk traag, en je ziet de mooiste dingen.'

En wat liet jou de stap naar de SP zetten?

'In een app-groep waar ik in zat werd kleinerend gedaan over de SP. Ik stemde al SP en vond dat irritant, dus ben ik lid geworden. En na het zoveelste leuke telefoontje met iemand van de afdeling Amsterdam vond ik echt mijn thuis bij de SP: door het sociale karakter van de partij, de economische analyses en vooral het opzoeken van de mensen en met hen in gesprek gaan. Zo moet het!'

1995

REMI POPPE EN DE ASBESTVERVUILING

Remi Poppe brengt een bezoek aan een bedrijf waar op een onverantwoorde manier met asbest wordt gewerkt, in 1992.

Wie afleveringen van de Tribune leest uit de jaren zeventig en tachtig komt steeds verslagen tegen van acties van de SP tegen de vervuiling door asbest. Het is een van de langdurige acties van de partij op het gebied van milieu en veiligheid. Elk jaar sterven nog altijd meer dan vijfhonderd mensen in ons land aan de gevolgen van asbestvervuiling – wereldwijd zijn dat er vele duizenden. De SP voerde die acties met werknemers, onder meer van Eternit in Goor, en omwonenden in gebieden waar asbest werd gebruikt of werd gestort. In 1995 werd door de SP en met nabestaanden het Comité Asbestslachtoffers opgericht.

‘Blijf niet mokkend aan de kant staan, stel een daad en toon je moed.’ Dit is de eerste zin uit het lied ‘Een mens is meer’, dat werd geschreven door Karel Glastra van Loon. Deze schrijver schreef niet alleen dit SP-lied, maar ook een boek over Remi Poppe, met als titel *De Poppe methode* (1993). Over de manier waarop deze milieuactivist grote vervuilers ontmaskerde. Moed is een rode draad in het activisme van Remi Poppe, die ook een belangrijke rol speelde in de strijd tegen asbestvervuiling. Die in 1989 in een stroomversnelling kwam nadat

Remi Poppe op onderzoek uitging in de Eternit-fabriek in het Overijsselse Goor.

De misstanden in de asbestfabriek leerde Poppe kennen door de contacten die hij had met werknemers of met hun weduwen, die hem vertelden hoe asbestbedrijf Eternit mensen blootstelde aan deze dodelijke vervuiling. Die had de SP leren kennen via het MilieuAlarmteam, dat onderzoek deed naar milieu-misstanden. De bezoeken deed Remi Poppe niet alleen, maar samen met een journalist en fotograaf van het populaire blad *De Nieuwe Revue* en later nog eens met een cameraploeg van omroep Veronica. Dat was moedig, omdat Remi Poppe goed wist hoe gevaarlijk de vervuiling was en ook hoe sterk de tegenstand van Eternit.

Eternit was een multinational die heel veel geld verdiende aan asbest, dat werd gezien als een wondermiddel en in de bouw overall werd toegepast, reden dat het nog altijd in veel huizen en wegen zit. Onderzoekers hadden al veel eerder aangetoond hoe dodelijk asbest was, doordat mensen die ermee in aanraking kwamen na twintig jaar nog mesothelioom konden krijgen: een vreselijke longkanker die leidt tot een pijnlijke dood. Critici werden door Eternit echter de mond gesnoerd, onder meer door een leger aan advocaten. Maar advocaten had de SP ook, onder wie Bob Ruers, die

veel nabestaanden van slachtoffers bijstond.

De acties leidden tot succes: het organiseren van nabestaanden (de zgn. ‘asbestweduwen’), het mobiliseren van de media en het bijstaan van nabestaanden in rechtszaken bleek een sterke combinatie. De SP liet zelf onderzoek doen naar de gevolgen van asbestvervuiling en SP-afdelingen voerden samen met de nabestaanden acties. Sinds 1994 is het gebruik van asbest in ons land verboden, maar de vervuiling bleef, net als het toenemend aantal asbestslachtoffers. Bob Ruers nam in 1995 samen met nabestaanden het initiatief tot het Comité Asbestslachtoffers, dat bleef strijden voor asbestsanering en voor genoegdoening. De strijd tegen asbestvervuiling heeft laten zien hoe in ons land en wereldwijd de winst boven de mensen werd gesteld en hoe mensen door bedrijven de dood in werden gejaagd. Het is ook een voorbeeld hoe een kleine partij en een groep activisten door mensen te organiseren, zelf onderzoek te doen en door media te benaderen een multinational op de knieën kon krijgen. De oprichting van het Comité Asbestslachtoffers was niet het einde van de strijd, omdat veel nabestaanden moesten blijven vechten voor hun recht op compensatie en erkenning. Daarin stonden zij echter niet alleen, maar konden zij voortaan samen optrekken.

Jan Marijnissen op tour met het boek *Tegenstemmen* (1996). Hier in januari 1997 op een politieke bijeenkomst in Oss.

1996

TEGENSTEMMEN MET JAN MARIJNISSEN

Het is een profetisch boek: *Tegenstemmen* van Jan Marijnissen. Waarin de SP-voorman in 1996 de gevolgen voorspelde van het neoliberalisme, dat vanuit Amerika en Engeland was gekomen en ook in ons land voet aan de grond kreeg. In het kabinet van Wim Kok (1994-1998), waarin de markt heilig werd verklaard en de democratie buitenspel gezet. PvdA-leider Wim Kok hield in 1996 ook een belangrijke redevoering, waarin hij zijn partij de ideologische veren afwierp: de PvdA moest breken met de traditie van het socialisme en kiezen voor het markt-denken. In de SP wilde Jan Marijnissen toen precies het tegenovergestelde.

Frits Bolkestein zei in 1996: ‘Iedereen behalve Jan Marijnissen van de SP denkt tegenwoordig liberaal.’ De leider van de VVD had daarmee een goed punt: alle linkse partijen hadden dat jaar het neoliberalisme omarmd, door te kiezen voor ideologische termen als ‘vrijzinnig-liberaal’ (door GroenLinks) of ‘sociaal-liberalisme’ (in de PvdA). De SP ging niet mee met de mode van de tijd en wees mensen liever op de enorme gevolgen van het neoliberale denken. Voor de economie en de publieke zaak, voor de cultuur en de samenleving en voor de manier waarop mensen met elkaar omgaan: het egoïsme en het eigenbelang.

Een van de gevolgen van het neoliberale denken was volgens Jan Marijnissen dat de democratie om zeep werd geholpen: ‘De massale omarming van een ideologie met slechte één enkele waarde, is gevaarlijker dan welk religieus fanatisme ook.’ Want de vrije markt ‘werkt niet volgens het beginsel van *one man, one vote*, maar van *one dollar, one vote*.’ ‘Dat onze hele cultuur, van pop tot sport, tot schilderkunst en opera, wordt overgeleverd aan de wetten van de markt, en dus aan de eendimensionale, alles gelijkgeschakelende platvloersheid van de commercie, dat moet kennelijk voor lief worden genomen.’

Terwijl linkse partijen afscheid namen van het socialisme was de SP in 1996 bezig met het formuleren van een nieuw en een eigen socialisme. Een proces dat eind 1999 zou leiden tot het nieuwe beginselprogramma *Heel de mens*. In *Tegenstemmen* maakte de SP een analyse van de actuele politiek en welke ontwikkelingen te verwachten waren. Het boek was het gevolg van jarenlang onderzoek dat Jan Marijnissen en anderen hadden gedaan in de VS en Groot-Brittannië en het marktdenken dat zij daar aantroffen. Het boek is ook nu nog heel herkenbaar, omdat bijna alle voorspellingen van de SP van toen zijn uitgekomen.

De SP was in 1994 met Jan Marijnissen en Remi Poppe in de Tweede Kamer gekomen en was met die twee zetels een kleine partij. Toch maakte *Tegenstemmen* veel indruk, in ons land en ook in het buitenland. De vertaling *Enough! A Socialist Bites Back* werd in linkse kringen in Engeland en elders in Europa goed ontvangen en een Griekse vertaling had veel invloed op de ontwikkeling van een partij als Syriza. Het boek werd in ons land een bestseller, mede door de marketing door de partij voor *Tegenstemmen*. Dat ook een rood antwoord was op paars, ofwel het ongelukkige neoliberale huwelijk van PvdA, VVD en D66.

Tegenstemmen is nog altijd belangrijk voor SP’ers van nu. Het boek laat zien dat de SP zich in haar politiek niet zomaar laat leiden door de markt, maar ook niet alle vertrouwen heeft in de staat. De politiek is vooral aan de mensen zelf, zo lezen we: ‘Wat aan de mensen overgelaten kan worden, moet ook door de mensen zelf – individueel of collectief – worden bestierd. De overheid schept de voorwaarden, stimuleert, mobiliseert en coördineert. Deze overheid is primair een bondgenoot van mensen en niet een vreemde macht die mensen overheerst.’ Dat gold in 1996, maar dat geldt niet minder in onze huidige tijd.

Spicy tomatensoep met pompoen en kokosmelk...

Een lekkere, gezonde maaltijd die je voor 'n betaalbare prijs zou moeten kunnen maken. De SP wil daarom de BTW op gezond voedsel (producten die passen binnen de 'schijf van vijf') afschaffen.

En hoe je die soep dan maakt? Nou zo:

INGREDIËNTEN:

- 1 Kg tomaten, liefst verschillende soorten
- 2 rode paprika's
- 300 gr pompoen
- 2 rode uien
- 1 bol knoflook
- 1 hete peper (naar smaak!)
- 3 el olijfolie
- Een flinke snuf zout
- 3 cm gemberwortel, geraspt
- 1 tl paprikapoeder
- 1 tl gemalen korianderzaad
- ½ tl gemalen piment
- ½ tl komijn
- 500 ml bouillon (kip of groente)
- 200 ml kokosmelk

BEREIDING:

- 1** Snijd de tomaten en paprika's in kwarten, de pompoen in blokjes van 3x3cm en de uien in 8 stukken. Leg ze op een met bakpapier beklede bakplaat.
- 2** Snij het topje van de knoflook af, besprenkel met wat olie en pak in met aluminiumfolie. Leg deze ook op de bakplaat. Voeg eventueel een hete peper toe.
- 3** Giet de olijfolie over de groenten en bestrooi met wat zout. Rooster de groenten 45 minuten in de oven op 180°C.
- 4** Doe alle groenten nu samen in de blender. Knijp de bol knoflook er boven uit, zodat de teentjes ook in de blender vallen. Maal de groenten fijn.
- 5** Doe de soep in een pan en voeg de gember, specerijen, bouillon en kokosmelk toe. Laat nog 10 minuten zachtjes pruttelen en serveer met een lekker broodje. Eet smakelijk!

Bekijk de kookkunsten van Jimmy en Super Dushi Chef via: sp.nl/jimmykookt of scan de QR code